

Welkom bij Mondelinge Archieven / Oral History!

Oral History

Dit is een methode om onderzoek te doen naar het verleden. In Nederland wordt ook wel de term mondelinge geschiedenis gebruikt. Bij oral history gaat het niet om geschreven, maar om gesproken bronnen. Het gesproken materiaal wordt meestal aan de hand van een interview verkregen. De persoonlijke herinneringen geven het dagelijks leven, het tijdsbeeld, de sfeer en de beleving van bepaalde gebeurtenissen goed weer.

Samenwerking HCL - OSG Piter Jelles Aldlân

Het Historisch Centrum Leeuwarden (HCL) werkt aan het opzetten van een oral history project, waarin persoonlijke geschiedenis over de gemeente Leeuwarden naar voren zal komen. Een onderdeel van dit oral history project is een samenwerking met Piter Jelles Aldlân. Dit is een openbare school voor voortgezet onderwijs met afdelingen voor havo en vwo. Bij het vak Onderzoeken & Ontwerpen voeren leerlingen gedurende 7 weken, 5 uur per week een project uit voor een echte opdrachtgever. Het HCL was in periode december 2011 - februari 2012 een van de opdrachtgevers.

De deelnemende leerlingen van OSG Piter Jelles. Foto: Hanneke Hofman

Opdracht leerlingen

Leerlingen van de tweede klas (13/14-jarigen) hebben namens het HCL ouderen vragen gesteld over hun jeugd in Leeuwarden. Daarnaast hebben zij de foto('s) van de verteller beschreven.

Inhoud

1. Annie Cieraad (1927) - Jetske Bles
2. Meneer Veldkamp (1927) - Merle Kamp
3. Bart Vossenbergh (1930) - Anika Roorda
4. André Wielinga (1940) - Rinke Brans
5. Guus Drontman (1932) - Kayleigh Smit
6. Mw. Huizenga-Kuhlmann (1928) - Mazarine van der Galiën
7. Fokko Oosterbaan (1924) - Anne de Wildt
8. Opa Egbert Welles (1946) - Samira Welles
9. Oma Trijntje Molenaar - Natalia Wiersma
10. Wim Vergnes (1937) - Iris Verbeek
11. Opa Theo Velsink (1941) - Harm Vrij
12. Piet Terpstra (1945) - Mark Hongerkamp
13. Georg Voss (1926) - Anne-Marije Bakker
14. Mw. Annie van der Kooi (1933) - Mirte Post
15. Jurjen de Vries (1936) - Esther Boelens
16. Mw. van der Zee (1924) - Vera Procé
17. Beppe Jannie de Wit (1927) - Evelyn Dalman
18. Thea Kikstra (1939) - Djoke Oostra
19. Mw. Kiemel (1912) - Marjolijn van Raaij
20. Anne Gerrit Schaafsma (1942) - Kim van den Bos
21. Aaltje van der Steeg (1921) - Afke Postma en Berber Dijkhoff
22. Durk Wassenaar (1925) en Akke Schuitemaker-Wassenaar (1928) - Berber Dijkhoff en Afke Postma
23. Meneer Beckers (1928) - Kaylee Struik
24. Grietje Tromp-Wolf (1935) - Hester Kootstra
25. Hannie Stuiver (1952) - Leonie Dekens

1. Annie Cieraad (1927-2017)

Interview door: Jetske Bles (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Broers en zussen

Had u ook broertjes of zusjes?

Nee, ik was enig kind, maar we zijn met z'n elfven groot gebracht. Het is dus zo: m'n moeder had een zus, die had 4 kindertjes en de moeder was overleden, dus kwamen die kindjes bij ons wonen. Dus dat werden een soort broertjes en zusjes voor me. Mijn moeder werkte aan de armenschool, daar gingen kinderen kosteloos naartoe. Daar waren ook vaak kinderen waar niet voor gezorgd kon worden. Die nam ze mee naar huis.

Dit is mevrouw Cieraad op weg naar haar school. Een fotograaf die langs liep die vroeg of ze op de foto wilde en dan moesten ze een gulden betalen en je adres geven en dan stuurde de fotograaf het naar haar op.

Dan woonden we vlak bij het kanaal en daar kwamen in die tijd de schippers aan. En als het eten op was hadden de schippers geen inkomen meer. En dan hadden de kinderen ook geen eten. Onze straat spaarde het hele jaar geld om ze te kunnen helpen. En we hadden elke dag 3 schipperskinderen te eten. En dan aten we met 12 a 16 kinderen rond de tafel. Dus dat werden ook een soort broertjes en zusjes voor me.

Vader en moeder

Wat voor werk deden uw ouders?

Mijn vader studeerde en mijn moeder was lerares. Dat vonden de mensen heel raar want dat hoorde niet, de vader hoorde te werken en de moeder hoorde het huis houden doen, dat is nu niet zo raar meer.

School

Wat voor opleiding heeft u gedaan?

Ik ben naar de HBS gegaan. Ik was veel liever boswachter geworden maar dat mocht niet als vrouw. Want dan moest ik boomhakken en dat mochten vrouwen in die tijd niet.

Ik was een beetje een ramp in de familie, school vond ik verschrikkelijk, ik hield niet van stilzitten. Ik zat op school daar bij het oude gemeentehuis en daarnaast zat een stal en daar waren paarden. En dan gingen ze wel eens rijden en dan ging ik mee, ja dat was natuurlijk veel leuker dan school. Ja dat was machtig mooi.

Werk

Wij hebben gehoord dat u lerares bent geweest. Kunt u misschien vertellen over op wat voor school u les heeft gegeven?

Ja dat klopt, tegenover de Prinsessenschool zat de HBS, daar ging ik heen. Het heette de kweek, dat heet nu de Pabo. En daarna ben ik onderwijzeres geworden. Ik had al allemaal dingen bedacht wat ik met mijn klas wilde doen. Zoals naar het parkje gaan. Toen zei de directeur je mag een school overnemen. Zoek de mensen maar om je heen die les kunnen geven en je kan beginnen als directrice. En dat is gebeurd. Ik was het 3e vrouwelijke schoolhoofd van Nederland. Ik zie ook nog wel eens kinderen van mijn oude klas.

Mevrouw Cieraad was hoofd van de school en dit waren alle kinderen van haar school

Was u een strenge lerares?

Nee, helemaal niet.

Waar kon u wel heel kwaad om worden?

Er kwam laatst nog een leerling bij mij aan de deur die zei: "Kent u me nog?" en toen zei ik: "nou eerlijk gezegd niet." Hij: "ik pakte altijd uw krijtjes." En toen herkende ik hem weer. Toen heb ik hem uiteindelijk ontdekt en toen heb ik hem geen straf gegeven, ik heb gewoon gezegd dat hij het nooit meer moest doen en ben niet boos geworden. Maar zijn ouders waren het er niet mee eens dat ik niet boos werd, zij

vonden dat het diefstal was en dat die daad bestraft moest worden. Ik dacht daar heel anders over.

Jaren 50/60

Wat mist u het meest uit de jaren 50/60?

Ik mis dingen niet echt het is niet zo dat ik het mis nee dat niet.

Wat vindt u heel verschrikkelijk uit deze tijd?

Verschrikkelijk, meer jammer; ik vind het jammere uit deze tijd de luxe. Ik vind het fijn dat iedereen kan sporten en dat de kinderen hun eigen ding kunnen doen maar dat het allemaal zo luxe is vind ik verschrikkelijk. Bijvoorbeeld de merkkleding, dat hoeft toch niet? En het pesten vind ik ook jammer...

Wat vindt u verbeterd?

Ik vind het verbeterd dat als je arm bent dat er bijna altijd een oplossing is. Uitkering, voedselbank dat hadden we vroeger niet. Ook natuurlijk dat veel kinderen kunnen sporten en genoeg kleding hebben.

2. Meneer Veldkamp

Interview door: Merle Kamp (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

De geïnterviewde is meneer Veldkamp.

Hij is geboren op 10 mei 1927. Hij woonde aan de Groningerstraatweg in Leeuwarden. Daar woonde hij samen met zijn Vader, moeder en een broer. Zijn vader werkte bij het Kadaster en zijn moeder was huisvrouw.

Opleiding

Wat voor opleiding heeft u gedaan?

Elektrotechniek, dat heet tegenwoordig HPS. HPS elektrotechniek, dat is dus eigenlijk de opleiding. En daar kun je dan ook verder mee, het was 1947 toen ik slaagde, net na de oorlog en toen kreeg ik direct werk.

Later ben ik bij vliegbasis Leeuwarden gaan werken als elektronicus en dat heb ik zo'n 60 jaar gedaan. Ja dat was best lang. Veel gezien en veel meegemaakt.

Eerst gingen we ook wel naar Vlieland met de boot maar later gingen we ook wel met sportvliegtuigjes naar Vlieland toe. En daar moesten ook wel dingen vervangen worden en gerepareerd en dat deed ik dan. Ja het was mooi werk.

En op Vlieland oefenen ze nog steeds.

Jeugd

Wanneer bent u geboren?

10 mei 1927

Heeft u ook broertjes of zusjes?

Ik heb 1 broer, die woont niet hier in Friesland, die woont in Oostwolde. Dat ligt in Zuid-Holland. Dat is een heel eind weg. Maar vroeger ging hij nog verder want hij is zeeman geweest, stuurman op de grote vaart. Ja een heel ander beroep dan ik heb gedaan, elektrotechniek. Dus ja dat is een heel andere richting.

Heeft u een fijne jeugd gehad?

Ja Manjefiek, het was natuurlijk de tijd van de toenmalige crisis jaren. Van 27 naar de 30^e jaren. Ja als kind heb ik dat niet zo beleefd maar zo achteraf bedenk je je dan wel dat het een erg moeilijke tijd is geweest voor onze ouders. Daar hebben we niets van gemerkt en een erg kostelijke jeugd gehad. We hebben veel gespeeld met elkaar en veel gezwommen. We woonden hier aan de Groningerstraatweg daar is nu het vrijheidsplein. Het is wel wat veranderd want later is daar het vrijheidsplein gekomen en daar hebben wij gewoond. Die huizen zijn nu afgebroken.

Wat voor werk deden uw ouders?

Mijn moeder was gewoon huisvrouw, en mijn vader was werkzaam op het kadaster. Als tekenaar op het kadaster. Hij tekende bijvoorbeeld een plattegrond van een terrein. Dat moest dan opgenomen worden. Voor boeren die hadden dan een bepaald terrein. En dat moest mijn vader dan opmeten en in kaart gebracht worden.

Jaren 50/60

Dat is natuurlijk al een tijdje na mijn jeugd. In die tijd waren onze meiskes geboren.

Ik fietste 's ochtends naar de vliegbasis en 's middags dan weer naar huis. En weer terug naar de basis en dan 's avonds weer naar huis. Dus dat waren op een dag 4 fietstochten. Jullie weten waar de vliegbasis ligt. Dat is een behoorlijk stuk fietsen. En auto's waren er in die tijd nog niet, niet voor ons iniedergeval. En dat ging dan zo. En ik mocht graag tuinieren, dat vond ik leuk om te doen. Dat was een van de vele hobby's uit die tijd. En één van de belangrijkste daarvan is pianospelen. Later ben ik begonnen met het entertainen speelde ik wel op feestjes, recepties en ook wel vergaderingen, diners was ook leuk. En daar had ik ook veel aandeel in. Ik ben wel overal in Friesland geweest. Ja dat is erg leuk om te doen. Ik vond het ook wel leuk om technisch te tekenen in die tijd. Dat mis ik ook ja.

En in de jaren 60 volgde dus de werkzaamheden op Vlieland. En toen we daar heen gingen met het vliegtuig crashte we op de afsluitdijk. En heb dat toen gelukkig overleefd. De piloot, heel triest, was op slag dood. En heb toen beseft dat ik hier goed ben ingerold. En ik kwam echt tot het besef dat je van je wat van je leven moet

maken. Daarna ben ik met het gezin gaan kamperen. Dat was ook erg leuk. Ik werd geactiveerd door een vriend. We zijn ook op Vlieland geweest. Dat was natuurlijk ook een leuke activiteit voor de kinderen. Eerst in Nederland maar later zijn we ook in het buitenland gaan kamperen. Duitsland, Zwitserland, Italië.

Wat vind u verschrikkelijk uit deze tijd?

Het word allemaal wat minder persoonlijk. Het contact met mensen. De mensen zijn gauw aangebrand, geïrriteerd. Dat mensen ook vaak hebben van "die oude". Mensen denken vaak niet aan de ouderdom, niet dat ze daar nou zodanig hoort bij een maatschappij zeg maar. En dat merk je dan niet direct. Maar zo langzamerhand wel en dat is soms best vervelend.

En al die drugs. We rookte vroeger natuurlijk ook wel eens een sigaretje, niet veel door mijn astmatische bronchitis maar ik heb wel eens gerookt. Maar drugs waren er niet. Wat we wel kenden was een alcohol probleem zochten dat in alcohol. En tegenwoordig al die drugs die iedereen kan gebruiken maar ook nog gebruikt vind ik wel heel erg.

Dat je dat ook zomaar kunt gebruiken, ik begrijp het met wat vrienden lekker naar de bar, gezellig wat drinken. En dat loopt hier en daar wat uit de hand. En doet dan wat in een drankje. En dat vind ik het ergste.

Het is zo, dat men elkaar in die richting stuurt van: dat durf jij niet. Wat durf ik niet. Wat in haar drankje doen. Zo op die manier elkaar uitdagen. Dan denk ik, dan word een ander daar de dupe van. En daar kan ik me wel aan ergeren.

Heden

Heeft u ook kinderen?

Ja wij hebben twee dochters, waarvan onze oudste helaas is overleden op 46jarige leeftijd. Dat was in 1999, dat is heel verdrietig geweest voor ons. En onze jongste woont hier in Leeuwarden dus die zien we regelmatig. En daar hebben we leuk contact mee. Die heeft een zonen, de ene woont in het zuiden, in Brabant en de ander woont in Emmeloord.

Conclusie

Ik vond het interviewen leuk maar ik was wel een beetje zenuwachtig hoe de mensen zouden vertellen. Het viel me op dat ze heel open waren en veel vertelden. Er zijn veel verschillen tussen zijn jeugd en die van mij. Nu hebben we heel veel elektronische spullen en auto's, dat was vroeger allemaal niet.

3. Bart Vossenberg (1930)

Interview door: Anika Roorda (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldân

Introductie

Meneer Vossenberg heet van voornaam Bart. Hij is geboren in 1930. Zijn vader had een winkel in verf en behang. Deze heeft hij later overgenomen.

Thuisituatie/jeugd

Had u ook broertjes of zusjes?

Ik had drie zusjes en twee broers, dus we waren met z'n zessen plus mijn vader en moeder was acht. Dus we zaten altijd met zijn achten om de tafel.

Wat deden uw ouders voor de kost?

We hadden een zaak op de Nieuwestad waar we verf verkochten.

Had u ook veel vrienden?

Van school had je automatisch wel vrienden, maar in de oorlog was er natuurlijk helemaal niets! Maar later natuurlijk wel. Toen vroegen ze mij om bij de kegelclub te komen, en als je daar voor werd gevraagd dan was dat een eer. En daar ben ik 50 jaar lid van geweest en daar ben ik nog wel lid van. En dat was een echte vriendengroep natuurlijk.

Heeft u ook nog leuke herinneringen aan vroeger?

Toen mijn oudste zus vroeger met mij in de kinderwagen door de stad paradeerde, dachten ze dat ik een meisje was. Dat kwam doordat ik blonde krullen had. Ik leefde in de oorlog dus het was helemaal niet zo leuk, we spraken dan ook helemaal niet zo vaak af met elkaar. Het ging er vooral om dat we met z'n allen wat te eten hadden. En op een gegeven moment was er geen gas meer, dus dan moesten we koken op zo'n klein dingetje, met houtjes werd dat aangestoken.

Moest u ook dingen voor het huishouden doen?

Elke dag fietste ik naar de boerderij van Jelle Bonnema Hoekstra, om melk te halen. Dat waren vrienden van mijn broers.

School

Op welke school zat u?

Ik ben begonnen bij de Zusters in de Grote Kerkstraat; bij Zuster Jacobina. We waren katholiek dus we kwamen automatisch daar terecht. Later op de lagere school zat ik

op de Vitusschool in de Speelmanstraat. Mijn vader bristte met de directeur en zei: Ik heb een zoon die komt straks van de lagere school. En toen zei de directeur: Oh laat die maar bij mij. Ik had natuurlijk niks te vertellen, dus toen kwam ik op school 4 terecht dat is op de Wissedwinger op de mavo. En toen kwam ik thuis, toen ik zeventien was van school, en toen had mijn vader de manager van C&A gesproken en zei: daar kun je maandag beginnen. Wij hadden een verzaak en daar kreeg je een vieze broek van, en nu mocht ik een keurig pak aan.

Had u een bepaald vak wat u graag deed?

Ja, wiskunde! Dat vond ik leuk.

Had u weleens uitjes op school?

Nou het was allemaal in de oorlog he, er gebeurd niets. Kijk, op een gegeven moment begon de Februari staking, iedereen staakte, en toen hebben we dus als leerlingen gestaakt. Op de lagere school gingen we naar Appelscha.

Wat heeft u daarna gedaan?

En toen ben ik twee, drie jaar in opleiding geweest, in dienst bij de luchtmacht in Breda. Ik ben officier geworden en toen vroegen ze: wil je beroeps worden. Nou, en toen zei ik: nou dat moet maar niet. En toen ben ik weer naar C&A gegaan. En toen zei mijn vader: nou, blijf je bij C&A of kom je aan de overkant bij ons? En toen dacht ik , ja hier word ik nooit baas dus toen ben ik overgestapt.

Vrije tijd

Wat deed u in uw vrije tijd?

Nou, eigenlijk had ik niet zoveel vrije tijd. Er moest gewerkt worden, we werkten 50 uren per week. We begonnen maandag om 8 uur tot 6 uur. En vakanties, een halve week was al veel. Ik meende altijd dat ik erbij moest zijn. Had u ook hobby's of sporten? Ik deed aan kegelsport en toen ik tussen de 20 en 25 jaar was heb ik gehockeyd. Ik was lid van de katholieke hockeyclub.

Luisterde u ook naar muziek?

Ik luisterde veel naar de radio, want televisie was er natuurlijk nog niet. En dan moesten we altijd stil wezen van mijn vader, want dan zat mijn vader naar de radio te luisteren.

Had u ook huisdieren?

Nee dat kon natuurlijk niet hé! Ja een vis hadden we in een vissenkomp en we hadden een kanariepiet maar die was zomaar weg.

Had u ook favoriete winkels?

In de oorlog was er eigenlijk niks he! Bijvoorbeeld de Hema was vroeger Gerson, dat was een joodse firma met duurdere vrouwenkleding. Zo kun je nog tientallen joodse firma's noemen.

Wat voor kleren droeg u vroeger?

Gewoon, een jas en een strik en een broek en schoenen.

Werk

Wat voor werk deed u?

We hadden een verfzaak, maar toen er geen auto's meer mochten komen op de Nieuwstad kwamen er dus veel minder klanten. Ze zetten hun auto's in de parkeergarage het Zaailand, en dan liepen de medewerkers van de zaak mee met de zware verfspullen. Toen moesten we dus verhuizen met de winkel, naar het Europaplein. Daar waren twee winkels, een groenteboer en een supermarkt, en daar hadden we één winkel van gemaakt. Daar verkopen we nu nog steeds verf.

Wat vond u van uw werk?

Geweldig, ik ben altijd fluitend naar mijn werk gegaan.

Conclusie

Ik vond het interviewen vet leuk. Het was in het begin wel wat spannend. Meneer Vossenbergh was super aardig. Meneer Vossenbergh deed veel meer in het huishouden dan wij. En speelde veel meer buiten en wij zitten achter onze laptop en tv.

4. André Wielinga (1940)

Interview door: Rinke Brans (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Meneer Wielinga is geboren in 1940 te Leeuwarden. Hij heeft drie broers en drie zussen. Zijn vader had een eigen kapperszaak, waar het gezin boven woonde, zijn moeder was huisvrouw.

Thuisituatie

Ik woonde vroeger in Leeuwarden, boven de kapperszaak van mijn vader. Ik ben één keer verhuisd, naar een particulier huis, ook in Leeuwarden. Dat was omdat mijn vader stopte met werken. Ik heb drie broers en drie zussen, en kon het erg goed met ze vinden.

Meneer Wielinga zingend met zijn broer, op een schoolfeest. De linker is Meneer Wielinga. Dit is waarschijnlijk in 1950 - 1960.

Schooltijd

Vroeger heb ik op een katholieke basisschool gezeten, waar ik een hele leuk tijd heb gehad. Na de basisschool ben ik een jaar naar de Ulo geweest, en daarna drie jaar naar de Ambachtsschool. Toen ik op de middelbare school zat, sprak ik vaak af met vrienden. In de zomer gingen we dan bijvoorbeeld zwemmen, en in de winter gingen we schaatsen. De leraren bij mij op school waren erg aardig.

Hobby's

Ik deed vroeger aan voetbal, voor scheidsrechter spelen bij voetbal, biljarten, en ik was ook goed in schaatsen. Ik deed mee aan wedstrijden van voetbal, in het buitenland. Ook heb ik voor scheidsrechter gespeeld bij belangrijke wedstrijden. Ik heb veel beleefd in mijn jeugd.

Dit is een foto van het voetbalteam van Frisia, ik zit rechts onderin bij de sporttas.

Vroeger

Vroeger was eigenlijk een heel sobere tijd, iedereen had weinig inkomsten. Je kon bijvoorbeeld geen voetballer worden, want je had geen inkomsten als je elke dag voetbalde. Met een kapperszaak verdiende je ook niet erg veel.

Later

Na de middelbare school ben ik elektricien geworden en heb ik een jaar gewerkt als elektricien. En daarna ben ik kapper geworden. Ik werk nu nog steeds als kapper, in mijn eigen kapperszaak De Barbier. Ik heb een dochter en een kleinzoon.

5. Guus Drontman (1932)

Interview door: Kayleigh Smit (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Korte biografie van geïnterviewde:

Ik heb geïnterviewd bij Meneer Guus Drontmann. Meneer is geboren op: 24-02-1932 Meneer Drontmann woonde in zijn jeugd in Leeuwarden in de Groningerstraatweg. Hij heeft één zus en een vader en moeder ze waren dus met z'n vieren thuis. De vader van meneer Drontmann had vroeger een textielbedrijf, werk van moeder is onbekend. Meneer zat vroeger op de Bonifatiusschool en ging daarna naar de kostschool.

Dit is een buurteft van de Groningerstraatweg rond 1950. Het meisje dat het langst is (in het midden) heet: Annie Feikema. De jongen met de trompet (helemaal rechts) heet: Johan van den Berg. Achter het buurteft staat het werkmanslust. De winkel waar Esso op staat zat toen een fietswinkel in.

Omgeving

Waar woonde u in uw jeugd precies?

In mijn jeugd woonde ik in Leeuwarden.

Wie zijn uw ouders?

Mijn vader heette Johan Maurits Drontmann en mijn moeder heette Anna thesisia Drontmann-Voss.

Komen uw ouders ook uit Leeuwarden?

Mijn ouders zijn allebei in Leeuwarden geboren.

Bent u groot geworden met een klein of groot gezin?

Ik ben groot geworden met een klein gezin. Ik had één zus.

Vond u de locatie van het huis vroeger, leuk of niet leuk?

Ja, heel leuk

Wat vond u er precies zo leuk aan?

Het leuke was het was op de Groningerstraatweg in Leeuwarden, en daar hield de stad namelijk op. Dat kun je, je nu natuurlijk niet meer voorstellen want de stad loopt nu vele kilometers door, maar toen stopte de stad daar. En die weg die heette eigenlijk de zwarteweg vandaar dat op een gegeven ogenblik bij de omgeving van Tytsjerk daar heette het ook zwartewegsend.

Woonden er veel vrienden/vriendinnen bij u in de straat?

Ja, uiteraard allemaal buurmeisjes en jongens. Maar of dat nou echt vriendjes waren, ja ik denk het wel. Dat weet ik zo niet meer.

Leeuwarden toen en nu

Waren er in uw jeugd veel dingen anders in Leeuwarden?

De school was sowieso anders, je had verschillende scholen katholieke scholen en neutrale scholen, scholen met de bijbel wat tegenwoordig allemaal wat makkelijker is. Daarnaast hadden wij een hele andere opstelling ten opzichte van oudere mensen tegenwoordig is de jeugd erg gemondd. De hiërarchie was vroeger heel anders dan nu.

Vind u Leeuwarden in de staat van nu of van vroeger leuker?

Ik denk dat ik de stad nu leuker vind dan vroeger. Er is nu veel meer te doen, vroeger in mijn jeugd waren er geen discotheken. Er was wel eens een kroeg maar eigenlijk was dat pas in de latere jaren. vroeger was Leeuwarden echt een hoofdstad, maar je merkt dat, dat sterk aan het veranderen is.

Vrijetijd

Waar speelde u vroeger?

Ik speelde het meeste in de omgeving van het huis natuurlijk, maar dat was op het Groningerplein. Het Groningerplein was ook heel anders ingericht dan dat het nu is. Het was echt een plein en in de jaren dat ik dus jong was toen waren er ook geen auto's. Dus je kon ook gewoon op straat spelen en meestal gingen we dan met de kinderen rolschaatsen, hinkelen en touwtjespringen. Dat soort dingen werden vroeger wel vaak gedaan.

Wat vind u van de jongeren die buitenspelen en dingen vernielen?

Om te beginnen ik zie weinig kinderen buiten spelen, ze zitten tegenwoordig veel met hun ipods. Je ziet ze wel eens in de stad lopen maar wij hadden vroeger

buurtheesten en daar kwam iedereen op af. Dat was altijd heel gezellig, dat zie ik nu niet meer.

Kreeg u vroeger zakgeld of kleedgeld?

Nee, ik kan me niet herinneren dat ik ooit zakgeld heb gekregen, maar dat was eigenlijk ook niet nodig. Als je iets wou vroeg je dat en als het dan geen sinterklaas was dan kreeg je het gewoon niet. En zakgeld was ervoor om kinderen te laten leren met geld om te gaan. Maar in die tijd hadden we geen geld dus hoefden we er ook niet mee leren om te gaan.

Is er een groot verschil tussen de jongeren van nu en van vroeger?

Ja, dat vind ik een groot verschil. Ik vind de jongeren nu veel mondiger, ik denk ook dat ze leuk zijn. Voor ons ouderen is het ook leuker om met jongeren mensen om te gaan. Want ze durven hun mond open te doen en ze weten veel meer dan de jongeren van vroeger. De afstand tussen jongeren en ouderen was vroeger ook veel groter. Nu gaan de kinderen allemaal met hun ouders op vakantie, vroeger gingen wij wel op vakantie maar dan was het naar bergen aan zee. Caravans waren er nog niet en we wisten ook niet dat, dat er zou komen.

Wat deed u vaak na school?

Op de lagere school niets, buitenspelen en kattekwaad uithalen, bijvoorbeeld: deurtje bellen of hekje lopen. Dan liep je over een hekje heen en dan was het net geveerd en dan was de verf beschadigd of er lag een bloemetje en die trapetje dan net kapot. Dat vond je dan mooi.

Vind u het jammer dat niet meer gebeurt?

Nee, dat vind ik ook niet jammer. Dan moet je terug kijken en eigenlijk moet je altijd vooruit kijken.

Moest u uw ouders vaak helpen met het huishouden?

Nee, ik moest mijn ouders zelden helpen.

Wat deed u vaak in het weekend?

Ik denk precies hetzelfde ook spelen op straat en wij waren katholiek dus zondag gingen wij naar de kerk. En vroeger was zaterdag ook nog gewoon een werkdag, dat kennen wij nu natuurlijk niet meer.

Ging u ook op vakantie?

In 1950 kon je nog niet zoveel op vakantie je kon alleen maar naar Ameland. Wij gingen dan wel een paar dagen naar Ameland of naar Bergen aan zee of de Veluwe. Daar gingen de mensen dan nog wel heen, maar niet naar andere landen dat duurde te lang en dat was veel te duur.

Vond u de vakantie in de jaren later leuker?

Ja, tuurlijk die wereld ging open. Wij kenden Leeuwarden we kenden Friesland, maar andere landen niet echt. Jullie zijn denk ik allemaal wel eens in Parijs geweest. Er is zoveel veranderd, de vakantie is zoveel leuker. Je ontdekt steeds meer culturen en je leert anderen mensen kennen. Dat is erg belangrijk.

Waren er vroeger sport of muziek lessen?

Ja, er waren wel sporten maar dat was veel kleinschaliger. Muzieklessen waren er wel veel vooral pianolessen. Ik had geen pianovingers dus ik ging op blokfluitles. Ik heb zo'n drie jaar les gehad.

Ging u vroeger naar feesten en/of discotheken?

Er waren dus geen discotheken, wij gingen wel eens naar een feestje. De feestjes waren vaak in hotels hier in Leeuwarden, en dat was vaak in familieverband. Ik ben zelf nooit in een discotheek geweest.

Zou u, uw jeugd liever anders hebben meegemaakt?

Dat kan ik niet zeggen, als je zegt dat ik het liever anders had meegemaakt. Dan moet ik een verschil kennen en dat ken ik niet. Ik denk dat ik het niet anders had willen mee willen maken.

Had u vroeger dingen die u graag wou?

Nee, ik ben heel gelukkig geweest met mijn jeugd. Op school was het leuk, nee ik zou het niet anders willen hebben.

School

Op wat voor school zat u?

De lagere school zat ik op de Bonifatiuschool, maar daar ben ik afgegaan in 1946. Toen ben ik naar de kostschool gegaan, daar heb ik een jaar of drie gezeten en daar heb ik de handelsschool gedaan. Dat was het niveau ongeveer tussen mavo en havo in. Maar die school was heel erg economisch gericht. Mijn vader had een textielbedrijf en de oudste zoon moest dan eigenlijk het bedrijf overnemen. Dus ik was dus voorbestemd om de handel in te gaan.

Was die school heel anders dan nu?

ja, dat was heel anders. We zaten daar met duizend jongens op. Je bleef daar een heel trimester, we hadden vroeger ook maar 3 vakanties.

Had je bepaalde verplichtingen op de school?

Ja, je moest je netjes gedragen. Maar van de rest waren er geen verplichtingen.

Had u veel vrienden en/ of vriendinnen?

Ja, ik heb altijd eigenlijk best wel veel vrienden gehad. Maar tegenwoordig is de klas gemengd, vroeger was dat gescheiden. Dan had je een jongens en een meisjesschool. Dus veel vriendinnen had ik niet, maar dat was pas later.

Bent u veel gepest?

Nooit, er werden wel jongens gepest maar dat was meer plagen. Maar daar ging nooit een kind ondersteboven van. Dat gebeurt tegenwoordig wel heb ik gehoord. Maar nu worden er dan ook echt kinderen gepest ook geestelijk.

Vind u dat aan het pesten iets moet worden gedaan?

Ja, er moet zoveel aan gedaan worden. Want waarom moet je een kind die anders is

pesten? Het is niet nodig, je kunt zeggen dat het je vriendjes niet zijn. Maar daarom hoef je nog niet gelijk te pesten. Wat ik veel zie en lees is dat kinderen tot het uiterste worden gepest, en dat vind ik echt vreselijk. Daar moet echt wat aan gedaan worden.

Heeft u in uw jeugd nog nare ervaringen meegemaakt?

Nee, nooit.

Zijn de omstandigheden hier in Leeuwarden beter dan vroeger?

Ja, ik denk wel dat het beter is. De economie is natuurlijk enorm vooruit gegaan en dat betekent dat er natuurlijk ook veel welvaart was. En de welvaart vertaald zich natuurlijk niet altijd in de leukste dingen. Vroeger was Nederland natuurlijk minder rijk en dat is sterk veranderd.

Oorlog

Hoe heeft u de oorlog meegemaakt?

Ja, bijzonder plezierig. Natuurlijk niet omdat het oorlog was, maar de oorlog had natuurlijk ook voordelen voor ons jongeren. Het mooiste was natuurlijk dat we dan 's ochtends het luchtalarm hoorden en dan hoefden we niet naar school. Maar hier in Leeuwarden hebben we eigenlijk heel weinig meegemaakt van de oorlog. Het vliegveld hier in Leeuwarden is ook een paar keer gebombardeerd, en dat kwam ook wel eens in de stad terecht. Maar in Leeuwarden kun je niet zeggen dat je onder de oorlog hebt geleden. Natuurlijk zijn er vele nare dingen gebeurd en ik hoop dat, dat nooit meer zal gebeuren.

Zijn erbij u en uw ouders ook onderduikers geweest?

Ja, we hebben onderduikers gehad. Bij mij thuis hadden we 2 families die aan het onderduiken waren. Aan beiden kanten van het huis waren steegjes en die mensen naast ons waren een keer over het hek heen gesprongen, om bij ons onder te duiken. Maar die man kwam met z'n rib op het hekje en brak zijn rib. Toen moest hij met zijn gebroken rib in dat hokje waar ze onderdoken, en dat was natuurlijk geen pretje. Maar verder weet ik er ook niet zoveel meer van.

De familie

Heeft u nu nog familie?

Ja, zelf heb ik nog een zus en nog wat neven en nichten. Maar aan mijn vrouw haar kant zijn er nogal wat.

Doet u daar nog veel activiteiten mee?

Nou nee, weleens maar dat is meestal alleen maar reünies.

Werk en kleding

Wat doet u familie voor werk?

Ja mijn familie hebben ongeveer allemaal hetzelfde werk. Ze hebben allemaal in de handel gezeten. Ik kom uit een handelsfamilie, en je hebt allemaal dat soort families. Wat heeft u vroeger voor werk gedaan? - Ik had dus dat textielbedrijf, ik verkocht kleding en baddoeken en badlakens en dat soort spul.

Is het werk nu allemaal heel anders?

Ja, het is allemaal heel ander. Vroeger had je vaste klanten, jij ging trouwen en dan kwam je met je moeder en dan zetten ze jou op stoel, en dan zeiden jullie van ik wil 24 badlakens en ik wil hier wat van, maar dat zie je nu niet meer. De handel is volledig anders geworden.

Was de kleding vroeger heel anders?

Ja, de kleding was natuurlijk ook heel anders. Vroeger droeg je nooit een spijkerbroek, je had een hemd aan met een jasje. Je had zelf scholen met schoolkleding.

Geloofde u vroeger?

Ja, wij waren en zijn nog katholiek. In die jaren was dat volledig anders, in die jaren ging je elke zondag naar de kerk, nou dat doe ik nou nooit meer. Het geloof was ook veel heviger.

Vervoer

Was de sfeer op straat vroeger heel anders?

Ja, ik denk dat de sfeer veel vriendschappelijker was. Dat komt natuurlijk ook door de vele mensen. Vroeger had je ook meer paard en wagen.

Rond welke jaren had u een auto?

Ik heb mijn eerste auto rond 1960 gekocht. Maar mijn ouders hadden al wel een auto, die hadden ze gekocht in 1945. Toen kostte een auto ongeveer 2000 euro nou daar heb je ze nu niet meer voor.

Vind u het vervoer van nu veel praktischer?

Ja, tuurlijk vind ik het nu praktischer. Maar je wist vroeger niet dat dit zou komen, dus je kan niet zeggen dat je het niets vond. Naar de maan reizen kon je, je toen ook niet voorstellen. Ik denk over tien jaar dat je zo een reisje naar de maan kan maken.

Conclusie

Ik vond het interview leuk, omdat meneer heel erg veel vertelde en ik het best wel interessant vind. Het interview verliep best wel snel omdat ik best wel snel door de vragen heen was. Ik moest dus wel wat improviseren. Meneer heeft niet een hele andere jeugd gehad dan ik, alleen speel ik weinig buiten en wij hebben al auto's en gaan gewoon op vakantie. We zijn tegenwoordig wat verwender.

6. Mevrouw Huizenga - Kuhlmann (1928)

Interview door: Mazarine van der Galiën (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Mevrouw Huizenga-Kuhlmann is geboren te Leeuwarden op 15 februari 1928. Zij had 4 zussen en 2 broers. Haar vader werkte als manufacturier in Leeuwarden, haar moeder was huisvrouw. Het gezin woonde aan de Molenstraat 17. Ze ging naar de lagere school 'Elisabethschool'.

School

Werd u veel gepest op school?

Nee, nee dat kenden wij niet nee. Je ging netjes naar school, wij liepen altijd met een groep van 6/7 meisjes en dan liepen wij naar de school toe. Het was een meisjes school.

Wat deed u vaak na school?

Spelen. Eerst moesten we huiswerk maken en dan gingen we spelen, maar toen kon je nog echt in de straat spelen. Elke avond, en als het dan winter was moesten we wel op tijd binnen zijn want als het donker was moesten we naar binnen toe. Je kon vanuit de Molenstraat in een steeg naar een andere straat en dan een blokje om en dan kwam je weer in de Molenstraat.

Had u veel vriendinnen of vrienden in uw jeugd?

Ja heel veel.

Kent u nog een paar of dat niet?

Ja heel veel, bijna de hele klas nog wel. Maar mijn vaste vriendin was Greet Lammers, die woonde in de Bildtsestraat dan ging ik wandelend door de Marssumerstraat naar de Bildtsestraat lopende, want je had geen fiets en je had geen step nog en dan speelden wij daar. Dan hadden we een hele grote zandbak daar en alle mensen in de omgeving speelden mee in die zandbak. En van de school hadden we heel veel vriendinnen en we gingen lopend naar school.

En was dat ver lopen?

Ja en dan liepen we over de Vrouwenpoortsbrug en dan links af naar het Oldehoofster Kerkplein, de Grote Kerkstraat en toen naar de Elisabethschool.

Familie

Wie zijn uw ouders?

Mijn moeder heette Petronella Kuhlmann-Jongma en ze werd Pietje genoemd, Kuhlmann is de naam van mijn vader en zij heette Jongma. Mijn vader heette Sybrandes Ferdinandes Kuhlmann.

Wat voor werk deed uw vader?

Mijn vader was manufacturier.

Wat deed hij dan precies?

Hij ging met de fiets met koffers en een koffer voorop, zo het platteland af. En dan had een manufacturier stoffen, baaien hemden en baaien broeken, want ze hadden daar warme kleren nodig, en stoffen waar de dames dan jurken van naaiden en ook voor de kinderen.

Had u ook broertjes en/of zusjes?

Ja we hadden 4 meisjes en 2 jongens, we waren met zijn zessen.

Speelde het geloof een rol in uw gezin?

Ja wij waren katholiek opgevoed. Meestal waarin je geboren werd daarin groeide je ook op, mijn ouders waren ook katholiek, wij zijn katholiek en de kinderen zijn ook katholiek opgevoed.

Heeft u nog familie?

Ik heb nog 1 zusje en die woont nu in het ouderlijke huis.

Heeft u ook kinderen?

Zelf hebben wij 5 kinderen.

Kreeg u vroeger ook zakgeld?

Nee dat kregen wij niet.

Kregen uw kinderen zakgeld?

Ja, die kregen wel zakgeld.

Spelen

Waar speelde u vooral?

Wij speelden vroeger altijd op straat, de hele straat deed dan mee, dan deden we verstoppertje, omkijkertje en lampje verwisselen.

En wat deed u in het weekend?

Dan wandelden wij veel en we gingen naar een hele oude tante, die zat in het Sint Joseph pension, en die kreeg daar ook eten en drinken en dan bewaarde ze voor

ons het puddinkje. Dan kregen we elke zondagmiddag het puddinkje, dat was vaste traditie. We gingen wandelend naar haar toe

Was dat ver weg?

Ja dat was ongeveer 20 minuten of een half uurtje lopen.

Oorlog

Heeft u de oorlog ook meegemaakt?

Ja helemaal.

Vond u dat ook eng?

Ja dat was niet prettig natuurlijk hè. Mijn vader en moeder waren ook heel erg bang en angstig. We moesten al het koper geven aan de moffen, fietsen moesten we inleveren. En mijn vader was heel goed en die wou geen trammelant hebben en die leverde alles in, en mijn 2 broers moesten onderduiken. Één moest eerst werken in Krefeld in Duitsland en de andere in Graz in Oostenrijk. Dat moest van de Duitsers en dan waren ze nog maar 17, 18 jaar. Dat moest wel want anders was het niet best.

Heeft u nog nare ervaringen meegemaakt in uw jeugd?

Nee eigenlijk niet, nou ja die oorlogsjaren dat was heel erg.

Hebben jullie thuis ook onderduikers gehad?

Nee maar mijn eigen broers hebben wel ondergedoken gezeten.

Werk

Wat voor werk deed u vroeger?

Ik was verpleegster in het Bonifatius hospitaal. In onze jaren, als we gingen trouwen, mochten we niet langer doorwerken. Dus toen was het afgelopen met werken, maar ik kreeg gauw 2 kinderen dus ik had mijn taak wel weer in het gezin, en later toen de kinderen groter werden heb ik niets anders gedaan als vrijwilligerswerk.

Hoelang heeft u ongeveer gewerkt?

Toen ik 18 jaar was had ik de vooropleiding van de verpleging. En ik heb 3 jaar gewerkt in het Bonifatius hospitaal. En toen trouwde ik, en toen was het afgelopen met het werken.

vrije tijd

Zat u ook op muziekles of sportles?

Ik zat wel op gymnastiek maar niet op muziekles, nee eigenlijk was niemand in ons

gezin muzikaal, ja mijn ene broer die kon een beetje trommelen maar dat was het dan ook.

Gingen jullie wel eens op vakantie?

Wij gingen haast nooit op vakantie en al als we gingen was het het Tytsjerkster bos. Op de fiets of lopende of met de bus en één keer zijn we geweest naar een neef en een nicht van ons in Groningen en bij die ouders mochten we dan logeren, die hadden een bakkerij en dat vonden wij heel leuk.

Wanneer heeft u uw eerste auto gekocht?

Nou wij hadden altijd een auto van de zaak, het was een Volkswagen, en daar gingen we wel eens met de kinderen naar Makkum, naar het strand.

Mode

Was de klederdracht vroeger heel anders?

Nee, nou ja ze dragen nu veel meer broeken, kinderen droegen vroeger meer jurkjes en rokjes.

Vind u de kleren van nu leuker of niet?

Nou ik heb een hekel aan spijkerbroeken, ik draag zelf ook nooit een broek hoor. Mijn kinderen en kleinkinderen dragen ook alleen maar broeken. Een jurkje vinden ze nu maar truttig.

7. Fokko Oosterbaan (1924)

Interview door: Anne de Wildt (12 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Fokko Oosterbaan is geboren op 01-08-1924 te Leeuwarden. Hij woonde op de Eewal in Leeuwarden. Hij heeft twee broers en drie zussen. Hij is de oudste van de broers, maar twee zussen zijn ouder. Ook heeft hij gewoon een vader en een moeder. Hij zat op de Vitusschool in de Speelmanstraat te Leeuwarden. Na de Vitusschool heeft hij een 4-jarige ULO-opleiding gedaan. Fokko Oosterbaan heeft ook de 2^e wereldoorlog meegemaakt.

Leeuwarden

Hoelang woont u al in Leeuwarden?

Ik ben in Leeuwarden geboren en ik heb hier gewoond tot ik 18 jaar werd. Op mijn achttiende verjaardag, dat was in 1942, ben ik ondergedoken in Limburg omdat ik zodra ik achttien was me moest melden om voor Duitsland te werken. Na de oorlog ben ik weer in Leeuwarden gaan wonen.

Waar woonde u in Leeuwarden?

Ik woonde op de Eewal, de Eewal begint bij het Gouverneursplein, dat is voor Parnas. De Eewal vond ik een hele mooie plek.

Vindt u Leeuwarden een mooie stad?

Ja, ik vind het een hele mooie stad met alle oude grachten en de oude gebouwen.

Was u altijd van plan om in Leeuwarden te blijven wonen?

Ja, ik ben hier geboren en getogen en ik wil hier ook blijven wonen.

Wat vond u van Leeuwarden van vroeger?

Leeuwarden laat je nooit los. We speelden altijd op straat, dan gingen we knikkeren, kaatsen of voetballen.

Tweede wereldoorlog

Hoe hebt u de tweede wereldoorlog meegemaakt?

Ik werd dus 18 in 1942, dus ik moest me melden voor Duitsland om te werken in de open plekken waar eerst de mensen van het Duitse leger hadden gewerkt. Ik wou niet in Duitsland werken dus ik ben ondergedoken in een kolenmijn in Zuid-Limburg. Het werken was wel zwaar en je had maar één dag in de twee weken vrij. Je zag ook nooit het daglicht, want als je 's avonds uit de mijn kwam, was de zon al onder. De mijn was in Kerkrade en was onderdeel van een mijnenstelsel van zeven mijnen. Omdat Kerkrade zo dicht bij Duitsland ligt en Duitsland voortdurend gebombardeerd werd, hoorde je heel vaak bombardementen en dat ging er hevig aan toe. Bij het kolenfront lag veel slam, dat is kolenstof met water. Mijn beroep in de mijn was sleper. De sleper moet materiaal zoals hout en ijzer aanvoeren. Met het aangevoerde materiaal gaan ze stutten. Stutten is dat je houten balken tegen de zijkanten en de bovenkant van de pijler vastmaakt, zodat het niet instort. Ik was een sleper en de lucht waar een sleper mee in aanraking kwam, was niet schadelijk. Soms zat er een kluit kolenstof in je keel, maar die spuugde je gewoon uit en dan kon je weer verder. Als je de nieuwe mijngangen moest maken, als je een steenboorder was, en je had geen masker op, dan ging er steenstof in je longen zitten. Ik was blij dat ik geen steenboorder was, want dat was het zwaarste werk. Er was ook weleens mijngas in de mijn. Dan hadden ze een Davy benzine lamp en als de lamp uitging was er mijngas, dat komt omdat de benzine reageert als er mijngas aanwezig is.

Wat deed u toen u weg ging uit de mijn maar u zich nog steeds voor Duitsland moest melden?

Ik moest tijdens de oorlog weer onderduiken, want ik moest me nog steeds melden in Duitsland. Ik ging werken bij een boer. Het was een gemengde boerderij: vee, tarwe, rogge, haver en suikerbieten. Hij had het allemaal. De boerderij stond in Peperga. Peperga had slechte grond. Al het werk wat er te doen was moest ik doen: oogsten, maaien en in de schuur werken. Ik moest bijvoorbeeld de aardappelen poten en uithalen en het gras maaien met de maaimachine waar paarden voor gespannen waren. We werkten op de boerderij met een man of vijf.

Vond u het werk op de boerderij leuker dan het werk in de mijn?

Dat weet ik niet. Ik heb in de mijn het meest geleerd dat je iemand moest kunnen vertrouwen als hij meer ervaring had en je moest waarschuwen voor gevaar. Bij de boer leerde ik meer wat producten zijn en ik kan nu alles onderscheiden, ik leerde er meer over de natuur.

Familie

Had u ook broers of zussen?

Ik had twee broers en drie zussen. Ik was de oudste van de jongens, maar twee zussen waren nog ouder.

Werd u streng opgevoed door uw ouders?

Ik werd niet echt streng opgevoed vond ik zelf, want er waren veel kinderen die het slechter hadden.

Was u gelovig thuis of bent u nog gelovig?

Ja, we waren katholiek.

Hebt u ook een vrouw?

Ja, ik heb nu een vrouw. Ik was jong toen de oorlog begon, maar toen de oorlog afgelopen was, was ik al wat ouder. Omdat je eerst je hele bestaan weer op moest bouwen dacht je niet echt aan een huwelijk. Je begon pas aan een huwelijk te denken als je een bestaan kon opbouwen, als je een baan en een huis had. Je moest je vrouw kunnen onderhouden als zij het huishouden deed. Ik ben getrouwd in 1951 toen ik 27 jaar oud was. We zijn nu nog steeds bij elkaar, dus we zijn 60 jaar getrouwd.

Heeft u ook kinderen?

Ik heb vier kinderen, twee jongens en twee meisjes. Na de oorlog in 1945 was er geen kleding te koop. Toen in 1952 onze oudste dochter geboren werd was er nog steeds geen kleding te koop. We hadden dus weinig kleding voor haar.

School

Heeft u op school gezeten?

Toen ik 6 werd ging ik naar school. Daarvoor had ik wel op de kleuterschool gezeten maar dat was minder serieus dan nu. Na de lagere school heb ik een 4-jarige ULO opleiding gedaan, ik leerde Frans, Duits, Engels en godsdienst. Je moest tot je 14^e naar school.

Hoe heette de school?

Ik zat op de Vitusschool in de Speelmanstraat in Leeuwarden.

Wat ging u doen na de ULO?

Ik ben eerst nog in 1939 naar de HBS Handelsschool gegaan, ik mocht in het 2^e jaar beginnen omdat ik de ULO had gedaan. Ik heb er 4 jaar opgezeten. De dag van de diploma-uitreiking moest ik me melden voor werk in Duitsland.

Kleding

Wat voor kleding werd er vroeger gedragen?

Er werd niet veel geld aan kleding uitgegeven en er werd ook bijna geen nieuwe kleding gekocht.

Maakten uw ouders zelf kleding?

Nee, mijn moeder kon niet naaien.

Wonen

Wanneer ging u op uzelf wonen?

In Kerkrade logeerde ik bij een tante. In 1951 gingen mijn vrouw en ik samenwonen. Daarvoor had ik nog niet echt op mezelf gewoond.

Foto's

Hebt u ook foto's?

Het was lastig om foto's te maken, dus die hebben we niet. Een foto maken was iets bijzonders, wat bijna niet gebeurde.

Conclusie

Meneer Oosterbaan kon goed zijn verhaal vertellen en onze vragen beantwoorden. Helaas had hij geen foto's meer uit zijn jeugd. Het viel me op dat zijn vrouw hem de hele tijd onderbrak of een toevoeging deed of een opmerking maakte, waardoor het interview soms onderbroken werd. Meneer Oosterbaan moest ook wel goed nadenken over hoe alles was gelopen. Hij moest weer even herinneringen ophalen, waar hij ook een beetje emotioneel over werd. Maar dat was niet echt erg. Hij heeft een volkomen andere jeugd gehad dan ik nu heb. Ze hadden veel minder ten opzichte van alles. Ze hadden minder geld te besteden, maar ook minder recreatie activiteiten. Ze hadden meestal wel veel meer kinderen wat ook wel gezellig is. Hij heeft ook de 2^e wereldoorlog meegemaakt, wat me heel erg lijkt. Dat je moet onderduiken omdat je in Duitsland zou moeten werken. Dat je je moet verstoppen en dat je er niets tegen kan doen. Hij heeft veel meer meegemaakt in zijn jeugd dan ik in mijn jeugd.

8. Opa Egbert Welles

Interview door: Samira Welles, leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Egbert Welles is geboren in Leeuwarden in 1946. Hij is geboren op een skûtsje (zeilboot) op de Oostergrachtswal. Toen hij 8 was verhuisde hij naar de Potmarge met zijn ouders, broer en 3 zussen. Zijn ouders brachten vrachten van de ene naar de andere plaats. Hij ging alleen in de winter naar 'de schippersschool' omdat zijn ouders nooit lang op de zelfde plek lagen.

Dit is een foto van Egbert Welles op de Schippersschool. Op een dag kwam er een fotograaf die vroeg of één van de kinderen op de foto wou. Egbert was nog nooit op de foto geweest en wou dus wel. Egbert moest zijn adres geven, zodat de fotograaf de foto langs kon brengen. Echter wist Egbert niet dat hij hier 2 gulden voor moest betalen. Zijn moeder betaalde de 2 gulden en zei tegen Egbert dat hij niet meer op de foto mocht gaan.

Hoelang woont u al in Leeuwarden?

"Ik ben geboren in Leeuwarden!, dus eigenlijk al mijn hele leven. Maar mijn ouders voeren met een boot dus waren we niet altijd in Leeuwarden."

Vind u Leeuwarden een mooie stad?

"Ik vond Leeuwarden een mooie stad, maar ze hebben het verprutst met het Zaailand. Daar was de kermis en kerstmarkt en andere leuke activiteiten om te doen. Het was veel gezelliger op het Zaailand."

Waar woonde u in Leeuwarden?

"Eerst op de Oostergrachtswal, waar ik geboren ben op een skûtsje. Daarna zijn we verhuist naar de Potmarge, op mijn 16e gingen we weer varen in de binnenvaart en hadden dus niet echt een vaste plek om te liggen met onze boot, dat kon toen nog. Daarna hebben we een jaar in een huis gewoond maar dat beviel niet. Dus toen zijn

we blijven varen in de binnenvaart. We kwamen overal, Rotterdam, Utrecht, Zeeland.
"

Was u altijd van plan om in Leeuwarden te blijven wonen?

"Nee, dat wist ik nog niet. Omdat we voeren met de boot wist ik niet zeker of ik vast in Leeuwarden zou blijven wonen."

Heeft u broers of zussen?

"Ik had 3 broers, maar één van hen is op jonge leeftijd verdronken. Daarnaast had ik nog 3 zussen."

Opvoeding

Werd u streng opgevoed door uw ouders?

"Nee, we werden helemaal niet streng opgevoed, we waren erg vrij. We mochten eigenlijk alles wel doen en laten maar er waren wel grenzen, natuurlijk."

Was u ook gelovig?

"Nee, ik was niet gelovig. Slogan: Geloof maakt meer stuk dan dan je lief is. Alle oorlogen en onredelijkheden zijn ontstaan door geloof."

Partner

Heeft u een partner?

"Ik heb een vrouw. Ze heet Riemy Wolthuizen en ik heb haar ontmoet tijdens het varen. We zijn in 1968 getrouwd. Trouwen was verplicht volgens de kerk, want je mocht niet samenwonen voordat je getrouwd was. Ze was een schippersdochter dus ze was gewend aan varen. We zijn gaan samenwonen, een paar maanden voordat we gingen trouwen. Mijn ouders gingen aan wal wonen dus konden wij met hun boot gaan varen"

School

Zat u op school, en zo ja: hoelang?

"Je had vroeger zes klassen maar ik heb er maar 4 gedaan in de periode tot mijn 14^e. Dat kwam doordat er in de winter ijs lag en mijn ouders daardoor niet konden varen, alleen in de winter ging ik naar school. Ik zat op de schippersschool, dat was voor de kinderen van mensen die altijd rondtrokken zoals schippers, circusmensen en kinderen uit woonwagens."

Kleding

Wat vond u van de kledingstijl van vroeger?

"De kledingstijl van vroeger was heel traditioneel. Het maakt nu niet uit of je een spijkerbroek of een joggingbroek aanhebt. Maar als je vroeger geen pofbroek aanhad dan hoorde je er niet bij. Ik heb de hippiestijl niet echt meegemaakt, omdat wij altijd voeren. Als wij in Rotterdam waren dan zag je dat wel heel erg. Daar waren de provo's en hun slogan was: alles is van iedereen. Als je je fiets wit verfde en je fietste naar het café en je zette je fiets daar neer dan mocht een andere provo op jouw fiets naar huis fietsen. De kerk bepaalde toen wat je wel of niet mocht doen en mensen wilden onder die druk uit."

Conclusie

Naar mijn mening ging het interviewen heel erg goed. Anne en ik waren erg goed voorbereid en mijn pake was erg geduldig, aardig en had heel veel te vertellen. Hij had gelukkig wel foto's want bij dhr. Fokko was dit helaas niet het geval. Ik kon wel duidelijk merken dat de kinderen van nu (vergeleken met de kinderen van vroeger) een makkelijk leventje hebben. Je had vroeger helemaal niet zoveel geld en als je geld had moest het gebruikt worden voor eten. Zelfs was er geen geld voor kleren, die maakten ze zelf. Ik had gedacht dat mijn pake het fijn vond dat hij in de winter naar school ging, maar hij vertelde dat dit helemaal niet zo was. Ik vond dit wel heel bijzonder.

9. Oma Trijntje Molenaar

Interview door: Natalia Wiersma, leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Gezin

Zijn er nog familieleden uit Leeuwarden?

Ja mijn oom Jouke.

In wat voor gezin bent u groot gebracht?

Ik ben opgevoed in een gezin met 5 broers en 5 zussen.

Zijn er mensen die in de jaren 60 leefden die u nog steeds kent?

Mijn nicht van 87 en een vriendin van 85.

School

Op welke school heeft u het lager onderwijs gevolgd?

Op een school in Bolsward want toen ik nog jong was heb woonde ik in Bolsward en heb daar dus lager onderwijs gevolgd.

Spelen & vrijetijd & bijbaantje

Had u vroeger ook een bijbaantje en zo ja wat dan?

Ja op mijn 15e begon ik al te werken in een hotel. Van 's morgens 8 uur tot 3 uur in de middag. Ik kreeg 2 gulden 50 per week en dat is heel weinig.

Heeft u een leuke jeugd gehad?

Ik heb een prachtige leuke jeugd gehad.

Had u vroeger hobby's/dingen die u leuk vond te doen.

Ik vond gymnastiek en dansles erg leuk.

Wat voor voor straffen gaven ze vroeger op school?

Ze waren best streng, meestal was de straf in de hoek staan. Sommige mensen denken ook dat kinderen werden gestraft met een tik van een liniaal op hun handen maar dan had je wel iets heel verkeerd gedaan.

Op welke leeftijd mocht u uitgaan?

Bij uitgaan denk ik van vroeger meer aan dansavonden en dansles. Op ongeveer 17 jaar. Als ik ergens naartoe wou wat niet mocht ging mijn broer zogenaamd op mij letten en bracht me dan toch naar die plaats.

Was drank en roken normaal voor minderjarigen? (deden u ouders daar streng over?)

Mijn vriendinnen rookten lange gekleurde sigaretten. Ze vroegen of ik ook wou maar ik wilde dat niet.

Heeft u een geloof?

Nee ik heb geen geloof.

Heeft u vroeger uw school afgemaakt?

Ja, ik heb school helemaal afgemaakt. Maar ik ging daarna niet studeren, maar meteen werken.

Wat voor werk deden uw ouders.

Moeder moest zorgen voor de kinderen. En mijn vader was straatmaker.

Was u een sleutelkind?

Nee, mijn moeder was altijd aanwezig.

Latere periode

Bent u in Leeuwarden blijven wonen?

Ja.

Kijkt u met plezier terug naar uw periode als 13/14 jarige?

Ja, ik wel.

Ziet u veel verschillen met de jeugd van tegenwoordig en de jeugd van toen? Zo ja, kunt u een paar verschillen noemen?

Ja, op zich wel wat verschillen. Kinderen spelen veel minder op straat vanwege verkeer. Er was meer gezelligheid thuis met Sinterklaas en Kerst.

Speelgoed

Wat voor speelgoed had u vroeger?

We speelden met dominee houtjes en we speelden sjoelen, knikkerspelletjes en touwspringen.

Moest u uw speelgoed delen?

Ja, alleen maar delen.

Ze heeft ook veel 11-steden tochten mee gemaakt. Ze deed er niet aan mee maar in die tijd schaatste ze wel veel.

Ze werkte in Hotel Boermans nadat ze gestopt was met school.

Feiten Trijntje Molenaar

- Wij hadden thuis toiletten, maar toen ik 10 was, na de oorlog, waren er nog tonnen. Geen toilet, het was een ton en die ton werd iedere week geleege, door de tonnenman.
- Wij waren een van de eerste die een televisie kregen, het was zwart-wit. We hadden eerst 2 netten, toen 3. Ook waren we een van de eersten met een telefoon, er was alleen een draai-telefoon.
- De schillenboer was een voorloper van de container. Voor afval had je een vuilnisvat, die kwam 1 keer in de week.
- Kinderen waren op een christelijke school. Er was ook een speeltuin. De jongens gingen voetballen op het schoolplein.
- Gezelschap: sjoelen, voetballen, kaarten, dammen, met kleine autootjes, vliegeren, verstoppertje, blikspuit, tikkertje. Harm (zoon) voetbalde bij Blauwwit en Foppe (zoon) bij deZwaluwen.
- 1964 kreeg Leeuwarden meer coffee shops en cafés
- Vroeger droegen vrouwen vooral hoeden en rokken.

10. Wim Vergnes (1937)

Interview door: Iris Verbeek, leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Wim Vergnes is geboren te Leeuwarden op 21 juli 1937. Hij heeft 5 oudere broers. Zijn vader werkte als winkelier en zijn moeder werkte thuis als huisvrouw. Het gezin woonde in Oer de Feart 58. Wim ging naar de lagere Pietersschool en de middelbare school heeft hij nooit afgemaakt. Ook was hij van Katholiek geloof.

Familie

Wim had 5 broers. Zijn vader werkte als winkelier, zijn moeder werkte als huisvrouw. Hij was absoluut geen sleutelkind; er was elke dag wel iemand thuis. Zijn ouders vonden Wim absoluut geen opstandige puber.

Spelen en vrije tijd

Wim had 5 broers waarmee hij al zijn speelgoed moest delen. Soorten speelgoed: trein, heel veel buiten spelen, verstoppertje, lijtje trap (met messen). In Wim zijn vrije tijd sprong hij slootje, hij was padvinder en hij speelde vaak buiten. Ook was hij krantenjongen.

Er was geen disco, hij ging naar georganiseerde dansavonden. Als hij uitging droeg hij een overhemd met een jasje.

School

Wim heeft de lagere school wel afgemaakt, maar de middelbare school niet. Bij de examens had je talen, daar was ik slecht in, dus aan het eind van de 3e klas zei de directeur: Je kunt wel de klas overdoen, maar jij haalt nooit een voldoende op je examens.

Contact

Er zijn nog best veel mensen uit de jaren 50 en 60 waar Wim Vergnes nog contact mee heeft.

Mooie jeugd

Wim had een hele mooie jeugd, omdat hij opgroeide met broers. Ook had Wim veel vrienden. Hij had net zoveel plezier als nu. Je had toen nog geen mobiele telefoons en geen tv in kleur.

Straffen

Als Wim iets had gedaan op school wat niet mocht dan moest hij overblijven of nablijven.

Als je een onvoldoende had gehaald moest je de hele paragraaf een keer overschrijven.

Als je een 3 had moest je de paragraaf drie keer overschrijven.

Roken en alcohol

Roken en drinken was voor Wim heel normaal.

Verschillen tussen de jeugd van tegenwoordig en de jeugd van toen

Het is niet te vergelijken. Je zat toen in een meer georganiseerd patroon, dan ging je vroeg naar bed, nu doen ze niks anders dan weg zijn. ('s avonds nog een naar een vriendin).

Meer uitgaan tegenwoordig.

Belangrijke gebeurtenissen

Vroeger had je schaatswedstrijden, kermis en tentoonstellingen.

Conclusie

Mijn conclusie is dat je vroeger meer buiten speelde dan nu en dat alles veranderd is. Je had geen mobiel en kleuren televisie, het was allemaal veel minder luxe in mijn belevenis.

11. Opa Theo Velsink

Interview door: Harm Vrij (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Naam: Drs. Theo A. Velsink

Geboortedatum: 25 januari 1941

Straat : Eerst Peperstraat, toen Klein Vaartzicht in Huizum

Samenstelling gezin: Theo woonde samen met een vader, een moeder, twee broers en twee zussen.

Beroep vader: tandarts

Beroep moeder: huisvrouw

Naam school: de basisschool heette de Hofschool en de middelbare school het Stedelijk Gymnasium.

Waar heeft u in Leeuwarden gewoond in de jaren 50 en 60 en met wie?

Toen ik op de kleuterschool zat (bij juffrouw Bender in de Bagijnestraat) en op de lagere school, de Hofschool, woonde ik in de binnenstad van Leeuwarden tegenover de Waag, hoek Peperstraat/Wirdumerdijk, op de eerste en tweede etage. Ik woonde daar met mijn ouders en mijn broers Albert en Willem en later mijn zusters Stephanie en Hennie en een hond. Mijn vader had daar een tandartsenpraktijk. Toen ik op de middelbare school zat, het Stedelijk Gymnasium, verhuisden wij naar Vaartzicht, een villa in Huizum met een grote tuin, te midden van boomgaarden aan de Potmarge gelegen. Tegen het eind van de middelbare school zijn we verhuisd naar de Harlingerstraatweg. Daar ben ik later weer gaan wonen. Wij hadden een vast dienstmeisje en een werkster voor het grovere werk.

Wat voor huisdieren had u?

Op de Peperstraat hadden we een hond, een Cocker Spaniel. Die Cocker Spaniel lieten we uit in de binnenstad en die trok wel eens zijn poot op tegen de sla van

groenteboer Dames. Vanuit de erker zagen we later die krop sla verkocht worden. Op Vaartzicht hadden we naast de hond ook schildpadden, konijnen, kanarievogels, marmotten, goudvissen, cavia's en witte muizen. Op de Harlingerstraatweg hadden we weer alleen nog een hond, weer een Cocker Spaniel. Mijn moeder was dol op Cocker Spaniels.

Hoe ging u naar school?

Op de lagere school liep ik naar school. De Hofschool zat aan het Gouverneursplein. Nu zit daar Parnas. Tijdens de middelbare school ging ik vanuit Huizum op de fiets en moest ik twee kilometer fietsen, langs het Kerkepad.

Wat deed u in uw vrije tijd na school?

Bij juffrouw Bender - en dat was op de kleuterschool - kreeg ik zwemles in het zwembad De Overdekte bij de Fonteinstraat. Op de lagere school gingen we vooral buiten spelen bij de Waag. Wij woonden toen in de binnenstad. Later woonde ik in Huizum in Huize Vaartzicht. Daar hadden we een grote tuin, waar we veel in speelden. Ook kanode ik in de Potmarge. Ik was bij de zeeverkenneren. Bij de zeeverkenneren zeilden we op een aak, die in de winter vooral geschuurd en gemenied en gelakt moest worden. Op de lagere school had ik blokfluitles. Toen ik op het Gymnasium zat werd ik lid van de hockeyclub LHC; de Leeuwarder Hockey Club. Nog later ging ik op school ook toneel en cabaret doen op de schoolavonden. In die tijd zeilden we ook in een Valk die in Grouw lag. Direct na de lessen, op zaterdag na 13.00 uur, fietsten we met de zeilzakken naar de trein om naar Grouw te gaan. Op de middelbare school had ik pianolessen. In de winter schaatsten we en ook heb ik toen voor het eerst geskied, op houten skies in Zwitserland.

Welk kleding droeg u vroeger in de jaren 50?

Op de lagere school droeg ik in de zomer een korte broek met lange kousen en een blouse. In de eerste klas van het Gymnasium droeg ik een lange broek, een zogenaamde Plusfour. Dat was een broek met een beetje een ballonkuit, ook wel een drollenvanger genaamd, en daarbij geruite kousen. Verder een blouse met een trui of pullover als het kouder was. In de zomer had ik sandalen aan en in de winter had ik dichte schoenen. Als het sneeuwde droeg ik over de schoenen nog overschoenen. Dat waren een soort plastic omhulsels, over de schoenen. In de eerste klassen van de middelbare school droeg ik ook altijd een colbertje en een stropdas.

Wat voor winkels waren er toen?

Er waren toen veel kleine zelfstandige winkeliers: de bakker (in Leeuwarden bakker Halbertsma en in Huizum bakker Schaafsma voor het bruine brood en bakker Hilwerda voor het witte brood), de slager (slager Visser in Huizum en in de binnenstad slager Bakker in de Sint Jacobstraat, die er nog steeds is), de groenteboer (Dames op het hoekje Nieuwestad en Fahner in het Naauw), de kruidenier (Bloemsma in de Oude Oosterstraat en in Huizum kruidenier Oudendag bij de brug over de Wirdumervaart), de melkboer (in Huizum Keimpe Keimpema), de drogist (Pietje Plantinga in de Sint Jacobstraat, tevens fotohandelaar), de boekwinkel Van der Velde aan de Nieuwestad. Mijn moeder kocht ook wel groente en fruit op de markt, wat door de groenteboer thuis werd afgeleverd in verband met de grote hoeveelheden die er besteld werden.

Naar wat voor muziek luisterde u vroeger?

In die tijd luisterden we naar jazzmuziek zoals Louis Armstrong (die ook wel Satchmo werd genoemd) en Fats Domino. Fats Domino is bekend van Blueberry Hill en Blue Monday. Louis Armstrong is bekend van "All that meat and no potatoes." Ook luisterden we wel naar Pat Boone (Love letters in the sand) en Buddy Holly (Peggy Sue). In de jaren zestig, toen studeerde ik al Geneeskunde in Groningen, toen kwamen de Beatles en de Rolling Stones. Ik was meer fan van de Beatles.

Waren er ook feesten in de stad?

Elk jaar was er kermis op het Zaailand. Dat lawaai konden we goed horen, met zuidwestenwind. Op Koninginnedag was er ook altijd een kleine kermis met spelen als paalklimmen en ringsteken. Met de intocht van Sinterklaas zaten we op de eerste rij.

Op het Gymnasium hadden we schoolfeesten in de Harmonie. In de eerste klas gingen ook je ouders mee om een oogje in het zeil te houden.

Wat deed u in de vakantie?

Toen ik op lagere school, de Hofschool, zat gingen we niet alleen in de weekends maar ook in de vakanties met de boot weg; een ouderwetse Bakdekkruiser (een smalle wat ronde boot) waarbij we dan ook de Valk meenamen. We voeren ook wel tochten over de rivieren de IJssel, Rijn en Waal naar de Biesbosch.

Op de middelbare school gingen wij ook wel naar het buitenland. Toen ik 15/16 was lifte ik met een vriend, Jan Peter, naar Oostenrijk en Zwitserland, naar zijn ouders.

Ik heb in die tijd ook voor het eerst geskied. Ik zou ook met een vriend een fietstocht maken naar zijn tante in 's Gravenhage, waarvoor wij lid geworden zijn van de NJHC (Nederlandse Jeugdherberg Centrale). Vanwege astmatische aanvallen van mijn vriend gingen we op de heenweg met de fiets in de trein en vanwege diezelfde aanvallen gingen we ook weer terug met de trein. We hebben eigenlijk geen jeugdherberg gezien.

Van welke verenigingen was u lid?

Ik was dus lid van zeeverkenner, later van de hockeyclub en de LGC (Leeuwarder Gymnasiasten Club). Bij de LGC zat ik zowel bij de junioren als de senioren in het bestuur. Ook deed ik op school mee met toneelvoorstellingen en cabaret.

Dank voor het interview

Graag gedaan.

Conclusie

- Vond je het interviewen leuk / niet leuk + waarom?
- Wat viel je op aan het interviewen?
- Korte vergelijking tussen jeugd van geïnterviewden en die van jou.

12. Piet Terpstra (1945)

Interview door: Mark Hongerkamp (14 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Wij hebben de heer Piet Terpstra geïnterviewd voor het HCL. Meneer Terpstra is in 1945 geboren. De precieze datum weten we helaas niet. Hij woonde eerst op de Adriaan praal straat en later in de Valkstraat. Beide bevinden zich in Leeuwarden. De vader van meneer Terpstra werkte bij de V&D en daar is hij later ook gaan werken. Meneer Terpstra zat op een katholieke school in Huizum.

Kleding

Welke kleding droeg u?

In de jaren 50 waren de kleren die je droeg vooral de kleren van je oudere broers. Maar niet de merken kleding die jullie nu dragen. Die merken waren er helemaal niet. De moeders en de oma's breiden de sokken. We droegen in de winter een muts tegen de koude oren. Maar verder werden er weinig hoeden gedragen.

Muziek

Welke muziek luisterde u?

De rock en roll kwam toen op en de Beatles en de Rolling Stones. Eigenlijk kwam er een hele nieuwe cultuur op. Dit van nu vind ik allemaal subcultuur. Dat was echt totale verandering. We gingen wel naar concerten. Maar niet zo vaak. Toen had je ook sterren als Adamo. Maar dat zegt jullie helemaal niks meer. Je had heel veel regionale of ook in de stad heel veel bandjes. Daar ging je naartoe en daar werd gedanst. In Leeuwarden had je bijvoorbeeld de Latchjes en de Mystery 5. De artiesten waren meestal groepen en niet een solo zanger. De meisjes waren meer van Elvis en Cliff Richard en de jongens wat meer van de Rolling Stones en de Beatles.

School

Naar welke school ging u?

Ik ging naar een katholieke school in Huizum. Ik weet niet of je hem kent maar hij was bij de kerk. Dat is nu een wetenschappelijk instituut. Het heet instituut Wetsus.

Dit is een klasse foto van ± 1956 van de Johannes de Doperschool aan de Huizumerlaan.

Hoe was uw schooltijd?

We gingen toen vaak voetballen met jongens uit de buurt in het Borniapark. Dat is waar het MCL nu staat. Daar had je vroeger voetbalvelden en een park. Na school gingen we ook vaak de straat op. Onder andere haalden we kattenkwaad uit als deurtje bellen. Maar ook de bekende spelletjes als verstoppertje. Maar dus ook veel voetballen. Dat deed je ook wel op straat. Gewoon tussen de hekjes van de huizen. Dat kon vroeger ook want toen waren er nauwelijks auto's. Wat we ook wel deden was straatkaatsen. Dat was een hele leuke tijd want de jongeren en de ouderen deden mee. Toen zetten we ook de pick-up op de stoep voor de muziek. In elke wijk had je ook een speeltuin en daar gingen we ook wel heen. Ouders hoefden ook niet mee want dat was niet nodig. Je voelde je op straat ook helemaal niet bedreigd. We gingen ook wel polsstok springen buiten de stad waar nu het Nijlân is. En nat thuis komen natuurlijk.

Op deze foto uit 1957 is straatkaatsen te zien, hierbij werd er gekeatsd op straat. Hier deed vaak de hele straat of buurt aan mee.

Vrije tijd en dergelijke

Wat deed u dan in de vakantie?

We deden alles wat we normaal ook deden. We gingen dan ook drie weken naar een huisje op Schiermonnikoog. Ook wel eens in een hele grote tent. Een jaar hebben we in een leger tent gezeten omdat ze het huisje dubbel hadden verhuurd. Toen waren we 6 of 8 jaar. Dat was natuurlijk heel mooi om in een tent in de duinen te kamperen.

Deed u ook aan sport?

Ik zat op voetbal bij MKV, MKV bestaat nog steeds. Wij verloren alleen altijd heel dik. Meestal wel met 10-0. Maar het was wel leuk. In de kleedkamer, de box noemden we dat, stond gewoon een lange stenen bak met kranen. Douches waren er helemaal niet. Na een wedstrijd of een training stonden we ons dan met koud water te wassen. Men had over het algemeen geen douches om zich te wassen. Wel kwam op zaterdag de teil met warm water op tafel en waste je je.

Waar woonde u vroeger?

Eerst woonden we in de Adriaan praal straat. Dat was eigenlijk de mooiste tijd. Daar zaten we bijna in de weilanden en werd er veel meer op straat gespeeld. Ik was toen een jaar of 10. Daarna zijn we verhuisd naar de westkant van de stad, naar de Valkstraat. Dat was veel minder gezellig omdat er minder op straat werd gespeeld.

Had u ook een bijbaantje?

Ik ben op mijn 14½ van school gestuurd. Tegen mijn ouders zei ik dat ik nooit meer naar school wou en toen zei mijn vader dat ik dan maar moest gaan werken. Hij werkte bij de V&D en hij zei dat ik me die middag bij de personeelschef moest melden. Een week later werkte ik bij de V&D. Ik verdiende niet veel. Ik moest wel vier keer in de week 's avonds van 6 tot half 9 naar de avondschool. Het grappige was dat ik de zelfde leraren had als op mijn oude school. Alleen waren het daar hele andere mensen. Toch heb ik er nooit spijt van gehad.

Was u ook nog lid van andere verenigingen dan van de voetbalclub?

Nee, ik heb wel aan andere sporten gedaan. Gymnastiek en na het voetbal ben ik gaan tennissen en dat doe ik nu nog.

Wat voor snoepjes en zo hadden ze in uw tijd?

Wij kregen niet zoveel snoep als je tegenwoordig krijgt want er was veel minder. Supermarkten als de Albert Heijn had je toen niet. Je had de bakker en op de hoek van de straat de kruidenier. Snoepjes en frisdrank had je toen niet, je kreeg alleen ranja. Kauwgom en drop hadden we toen al wel.

Speelde u vroeger een instrument?

Nee, ik kon wel een mondharmonika spelen. In de dorpen kreeg je een instrument en dan leerde je het in het dorps huis spelen. In de stad was dat niet zo.

Had u huisdieren?

Ja, wij hadden kippen. We hadden verder geen honden of katten. Ik ben niet zo'n dierenvriend.

Had u vroeger ook een tv?

Wij hadden geen tv. Er waren maar een paar mensen in de straat met een tv. Dan ging je daar met een hele groep kijken. Wij kregen in de jaren 60 pas een tv. Overdag had je ook geen tv. Alleen op woensdagmiddag kwam er iets voor kinderen. De tv begon pas om 7 uur 's avonds. Om 11 uur hield het op.

Hoe ging u vroeger naar school?

Lopend. Later ging ik op de fiets naar het werk.

Waren er vroeger ook openbare feesten?

Nee, alleen een Sinterklaasfeest van school. Toen we 17 waren gingen we wel naar de disco. Dat was dan om 1 uur afgelopen en dan ging je naar huis. Er werd ook niet gevochten.

Conclusie

Wij vonden het interviewen heel leuk en interessant om te doen. We hebben ook veel leuke en bijzondere verhalen gehoord en aardige en bijzondere mensen ontmoet. Het viel ons op aan het interviewen dat het op gang komen wat lastiger ging maar zodra we op dreuf waren ging het ook goed.

Verschillen tussen de jeugd van meneer Terpstra en die van onze zijn:

Wij kunnen niet zomaar zeggen: ik ga niet meer naar school. Wij moeten gewoon weer. Ook hebben wij computers, spelcomputers en andere moderne spullen. Overeenkomsten zijn er weinig behalve dat wij ook vaak voetballen.

13. Georg Voss (1926)

Interview door: Anne-Marije Bakker (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Georg Voss is geboren te Leeuwarden op 14 juli 1926. Hij heeft een oudere zus, twee jongere zusjes en een broertje. Zijn vader werkte bij een herencollectie zaak in Leeuwarden, zijn moeder was een huisvrouw. Het gezin woonde aan de Wijbrand de Geestraat 14. Georg ging naar de lagere jongensschool de 'St. Bonifatius-School' en daarna op kostschool.

Thuisituatie

De namen van zijn ouders wil hij liever niet vertellen. Zijn vader was een prima man en werkte in een herencollectie zaak samen met zijn broer. Zijn moeder was een huisvrouw. Hij zelf heeft een poosje op kostschool gezeten en zag zijn ouders dan alleen in de vakanties. Verder had hij een zus, twee zusjes en een broertje (zie foto boven). Ze woonden in de Wijbrand de Geestraat op nummer 14. Daarna zijn ze verhuisd naar de Vredeman de Vriesstraat.

School

De kleuterschool van meneer Georg Voss was de bewaarschool in de Grote Kerkstraat. Op de foto zie je de klas van Georg Voss.

Links vooraan zitten Benni Mulder, Georg Voss en Johan van Nak.

De lagere school van meneer Georg Voss was de 'St. Bonifatius-School', een jongensschool. Hij heeft nooit problemen gehad op deze school en kon het met alle jongens goed vinden. Na schooltijd speelde hij vaak buiten en deed hij spelletjes als bokje springen en landje kap. Bij slecht weer speelden ze binnen. Na de lagere school is meneer Georg Voss naar een kostschool gegaan. Daar heeft hij een priester opleiding gedaan in het Latijn. Na drie jaar had hij er genoeg van en is hij ermee gestopt. Toen heeft hij de HPS gedaan op Achter de Hoven. Dit werd even gestopt toen hij moest werken voor de Duitsers en tijdens het onderduiken. Op zijn examenlijst had hij een aantal zessen, zevens en een paar achten, geen onvoldoendes. Daarna heeft meneer Georg een half jaartje aan de Textiel school van Enschede gezeten, ook dit stopte toen hij in dienst moest.

Oorlog

Toen hij op de HPS zat moest hij gaan werken voor de Duitsers. Zijn vader en oom waren al aan het onderduiken maar hij wou het avontuur wel beleven. Hij heeft toen zeven weken in Drenthe gewerkt en is toen weggelopen. Ook hij heeft daarna moeten onderduiken. 'Ik zat op een veilig plekje tussen vier stenen muren, waardoor de Duitsers mij niet konden prikken. Als ze langs kwamen kon ik ze de trap op zien lopen, maar zij zagen mij niet.' Vertelde meneer Georg Voss.

Later

Meneer Georg Voss is ook gaan werken in de herencollectie zaak van zijn vader. Eerst vond hij het helemaal niets maar is er toch maar gaan werken. 'Ik heb zelfs het 200 jarig bestaan van de zaak mee gevierd' vertelde hij trots. Hij heeft twee kinderen en drie kleinkinderen (2006, 2000 en 1986).

Conclusie

Ik vond het interviewen erg leuk. Omdat ik hierdoor meer informatie te weten kom op een leuke manier. Mij viel op dat het makkelijker ging dan ik eerst dacht. Meneer Georg Voss beantwoorde de vragen lang en uitgebreid. Ik zelf vond dit wel prettig.

Als ik kijk naar de jeugd van meneer Georg en mij zijn er wel een aantal verschillen. Hij zat bijvoorbeeld op een jongensschool, ik heb altijd op een gemengde school gezeten. Ook heb ik nooit een oorlog hoeven mee maken. Meneer Georg groeide op met veel broers en zussen. Ik heb een broer. Ook leven wij nu veel moderner, hij had vroeger geen tv of computer, wij kunnen nu niet meer zonder. Wat wel het zelfde is, is het spelen. Georg en ik speelden vroeger allebei vaak buiten. Wel deden we elk andere dingen buiten.

14. Mevrouw van der Kooi (1933)

Interview door: Mirte Post (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Mevrouw A. van der Kooi, haar volledige naam is : Annie Moed - Van der Kooi. Ze is geboren in 1933 en heeft gewoond op de Oldegalileënstraat bij de Dokkumer Ee. Ze woonde in een klein gezin: haar ouders en een zus. Ze heeft gezeten op school Acht. Alle scholen hadden toen nummers.

Familie

Wie zijn uw ouders?

Mijn moeder heet Albertje van der Kooi en mijn vader heet Eeltje van der Kooi.

Kwamen uw ouders ook uit Leeuwarden?

Ja.

Bent u groot geworden in een klein of in een groot gezin?

In een klein gezin.

Heeft u verder nog familie?

Ja, 4 kinderen en 11 kleinkinderen.

Huis

Waar woonde u?

Aan de Oldegalileën, dat is bij de Dokkumer Ee.

Vond u de locatie van het huis leuk?

Jawel.

Had u vriendinnen in uw straat?

Ja, best wel veel. Daar speelde ik altijd mee op straat. Het leukst vonden we hoepelen.

Jeugd

Waar speelde u vroeger?

Gewoon op straat.

Kreeg u vroeger ook zakgeld of kleedgeld?

Nee, dat was vroeger niet zo.

Wie betaalde dan uw kleren?

Mijn ouders.

Hoe heeft u de oorlog meegemaakt?

Wel aardig goed.

Vind u Leeuwarden in de staat van nu of van vroeger leuker?

Dat is vrijwel hetzelfde.

School

Op welke school zat u vroeger?

Op school Acht. Alle scholen hadden vroeger nummers.

Was die school heel anders dan nu?

Nee, die was vrijwel hetzelfde.

Had u ook bepaalde verplichtingen op school?

Nee, niet dat ik weet.

Had u veel vriend(inn)en op school?

Ja, genoeg.

Spelen

Wat deed u na schooltijd?

Spelen, heel veel spelen.

En wat deed u in het weekend?

Ook spelen.

Vakantie

Ging u vroeger ook op vakantie?

Nee, dat had je vroeger niet zoveel.

Sport

Zat u ook op een sport?

Ja, ik heb op korfbal gezeten.

En hoe oud was u toen?

Ik begon toen ik 12 jaar was en ik stopte toen ik 16 was.

Feesten

Ging u vroeger ook naar feesten?

Die waren er eigenlijk niet, maar áls er een was, dan ging ik er wel naartoe met vriendinnen.

Nu

Heeft u vroeger ook nare ervaringen meegemaakt waar u nu nog steeds last van heeft?

Neen, niet echt.

Zijn de omstandigheden vroeger of nu beter?

Nu, natuurlijk.

Denkt u nog wel eens na over hoe het vroeger was?

Ja, soms.

Conclusie

Ik vond het interview leuk om te doen, maar in het begin ook spannend. Het viel me op dat de vrouw die we moesten interviewen niet hele lange antwoorden gaf, en als we er op doorvroegen dat ze dan zei : 'Nou ja, gewoon.' Het was wel leuk om te doen, maar we kregen niet hele lange antwoorden. De vergelijking tussen mijn jeugd en de jeugd van de geïnterviewde kan ik hier niet echt uit opmaken.

15. Jurjen de Vries (1936)

Interview door: Esther Boelens (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Jurjen de Vries is geboren te Leeuwarden op 21 augustus 1936. Hij heeft twee zoons en een dochter, de ene zoon woont in Alphen aan de Rijn, de andere in Engelen. Zijn dochter woont hier in de stad. Zijn vader had een schoenmakerij en zijn moeder werkte als coupeuse (naaister). Ze woonden op het Noordvliet. Hij ging eerst naar de Rehobothschool en later naar de ulo.

Hebben uw kinderen ook wat van u meegekregen uit de jaren 50 en 60?

Nou dat moest haast wel want mijn oudste zoon is in 1964 geboren, maar ja de eerste paar jaren daar weet je niks van, maar daarna wel. Ik was foto's aan het zoeken en toen vond ik een paar foto's van de omgeving waar ik gewoond heb.

Is er van toen tot nu veel veranderd daar?

Er is daar heel veel veranderd. Er was daar allemaal water. Dat is er nu helemaal niet meer. Ik heb daar vier keer in gelegen, in dat water. Ja dat is geen lolletje, maar goed. Maar dat is er nu niet meer. En nou zal ik je wat foto's laten zien die ik van internet gehaald heb. Ja die kunnen jullie ook zien op de beeldbank Leeuwarden, die heeft daar allerhande fraaie foto's. Dit was onze zaak.

Wat voor zaak was dat?

Dat was in het begin een schoenmakerij. Voor reparatie bedrijf. Later deden we er meer bij. We deden vulcaniseerwerken. Wat handel. Tegenwoordig hebben we een groothandel, we zitten nu op de Hemrik. Dus een compleet ander bedrijf. Maar dat derde pand was het. Het andere hebben we er later bij gekocht. Dat waren hier 3 panden, alleen nu staat er helemaal niks meer van behalve het 4^e pand, dat is nu de chinees. En net even verder is inmiddels een veel hoger gebouw, die is in de oorlog verhoogd, in de laatste oorlog. Daar zat toen een bakker in, daarna een doe-het-zelfzaak en nu een babyzaak geloof ik. Maar ik let er niet alle dagen meer op. Ik ben ongeveer 50 jaar hier in deze omgeving geweest. Ik heb er gewerkt en gewoond. En ja, ik werkte dus en ik woonde daar en toen ik getrouwd was kwam ik er nog alle dagen, dus hier ken ik wel wat van.

Op het hoekje zat de kruidenierswinkel. Die was van Ids de vries. Het tweede pand was een winkel met galanteriën (borden/pannen zaak). Die was van Massolt. Het derde pand was de schoenmakerij, ver. Rep. Bedr. Friesland. Die was van Jurjen de vries. Het laatste pand was weer een kruidenierszaak van Swart. De foto is gemaakt tussen 1905 en 1915.

Weet u ook wat voor mensen er op de foto's staan? Kent u die mensen?

Nee in het geheel niet, maar dit is ook een hele oude hoor. Dat is eentje daar zitten zonnenschermen op. Dat was nog ver voor mijn tijd. In de jaren 30 denk ik, misschien nog wel eerder. Ik heb geen idee hoe die mensen heten. Maar het is wel even om zien te laten dat er voorheen op het Vliet water was. Dit zo, die brug heb ik ook niet gekend. Vlak voor mijn bewust zijnde is die verdwenen. Ik ben op het Vliet komen wonen en in 1944 toen mijn grootouders, mijn grootmoeder is overleden, toen zijn we daarheen verhuisd. Met paard en wagen trouwens. Dat was in de oorlog, er was niet zoveel vervoer en dat was allemaal wat moeilijk. Dus er was zo'n slegersman met paard en wagen en daar ging de verhuizing op van de van Leeuwenhoekstraat, waar wij woonden naar het Vliet.

Wat mist u uit de jaren 50 en 60? Wat u terug zou willen uit de jaren 60?

Wat het Vliet betreft het water, maar ja als je over het hele leven redeneert, nee ik zou niet terug willen. Maar ik ben ook niet zo terugkijkerig. Ik vind het niet zo interessant, we moeten verder. Nee ik mis eigenlijk niets. Ja het Vliet, ik vind het nog steeds jammer dat het gedempt is.

Afbetalingszaak gebroeders Dijkstra

Wat vindt u dat er verbeterd is?

In zijn totaal bedoel je?. Er zijn een heleboel dingen verbeterd. De woonomstandigheden zijn bijvoorbeeld een heel stuk verbeterd. We hadden het koud. We sliepen boven. Er zat onder de dakpannen al hout. We hadden er wel hele dikke kieren tussen. Dus als het sneeuwde lag er sneeuw op je deken. Dat komt niet meer voor, dus dat is een stuk verbeterd. Het toilet dat we hadden was een tonnetje. Dat was beneden, buiten. Dat is niet meer zo. Dus de leefomstandigheden zijn een stuk verbeterd.

Had u een grote kamer?

Ja een redelijk grote. We hadden er 2. Voor een kamer met 3 ramen en daarachter zat nog wat gangenspul met bedsteden en daarachter zat nog een kamer. Dus we hadden wel een behoorlijk ruim huis. Wij wel.

Wat voor soort muziek vond u leuk?

Ja, dat vind ik nog steeds leuk. Radio 5 Nostalgie, die dingen dus. De Ramblers, Malando.

Kunt u een paar nummers noemen?

Nummers, nee dat nou weer net niet. Nou ja pa Malando. Maar nee de titels, daar ben ik niet zo goed in.

Heeft u ook nieuwe muziek die u leuk vindt?

Niet veel nee, op de computer heb ik de wereld aan oudere muziek zitten en die draai ik dan als ik ergens mee bezig ben. Dat vind ik wel leuk. Er komt wel nieuwere muziek bij hoor. Ik heb de nieuwste van hooguit 10 jaar uit. Misschien wel van veel jonger. Maar er zit ook spul bij van ver voor de oorlog.

Wat vindt u helemaal niet leuk in deze tijd? Of vindt u alles leuk?

Nee, nee dat is niet waar. Ik vind een heleboel dingen leuk, maar de invloeden die van buiten op ons afkomen. De traditionele dingen in de war schoppen. Daar heb ik

een hekel aan. Sinterklaas, Sinterklaas is best , maar Zwarte Piet hoort niet zo, dat is discriminatie dan denk ik hou toch op met zeuren. Dat is al 100 jaar een traditie. Dat heeft met discriminatie niks van doen. Nee, daar heb ik een hekel aan. Laten we alsjeblieft de tradities een beetje handhaven en niet alles weg laten werken door andere clubs.

Had u ook speelgoed vroeger?

Ik speelde veel met Meccano. Constructie spul, 2 streepjes met gaatjes er in die je in elkaar kon schroeven. Ja, Lego was er toen nog niet. Dat vond ik wel leuk werk, ik maakte wel een draaimolentje. Dat soort dingen en dan brak ik het weer eens af. Daar speelde ik veel mee.

Wat voor werk deden uw ouders?

Mijn moeder was coupeuse, dat was een naaister. Die ging wel bij mensen die niet konden naaien langs om kleding te verstellen en te veranderen of nieuw te maken. Daar waren onder andere een paar dames die gingen later naar Indonesië, ze moesten katoenen kleren hebben, want dat moet voor dat warme klimaat. Ze moest kleren voor die lui maken. Dat hadden ze niet bij C&A kennelijk, dat maakte zij dan. Mijn vader was schoenmaker, ik ook trouwens van huis uit.

Woonden u ouders in Leeuwarden?

Ja die woonden hier, daar woonden wij bij.

Woonden ze daarvoor ook in Leeuwarden?

Ja, mijn moeder is in Leeuwarden geboren, mijn vader in Garyp. Dat weet ik niet meer exact, want zijn vader had ook een schoenmakerij. Die zijn toen eerst naar Huizum gegaan, naar een straat die nu anders heet. Want toen was Huizum Leeuwarderadeel, ze hadden hun eigen straatnamen. Toen hadden ze het in de oorlog samengevoegd met Leeuwarden, maar toen bleken er dubbele straatnamen te zijn. Er was zo'n Zuid-Afrikaanse buurt met de Christiaan de Wetstraat en meer van die dingen. Die had je in Leeuwarden, maar die had je in Huizum ook. Die in Huizum zijn allemaal omgenoemd. Ik weet het pand niet meer, maar het staat er nog steeds, ik weet ook niet meer de straat waar ze toen woonden. Maar in 1923 zijn mijn grootouders naar het Vliet gegaan.

Op wat voor scholen heeft u gezeten?

De basisschool, de Rehobothschool, die staat er ook al niet meer. En daarna de ulo.

Weet u ook wat er op die plek nu staat?

Nou er is naderhand een andere school gekomen, maar of die er nog staat? Ik kom daar nooit , dus ik weet het eigenlijk niet. Het was tegenover het Vliet. De ulo is ook verdwenen.

Vond u het leuk op school?

Nee, ik heb gezocht naar die foto's, toen vond ik mijn rapporten, maar ik die laat ik maar niet zien.

Wat vond u er niet leuk aan?

Nou ik weet het eigenlijk niet. De basisschool ging prima, ik had geen huiswerk en ik was wel slim om alles te onthouden wat ik moest weten en had goede cijfers. En op

de ulo had je huiswerk, en daar had ik de pest aan. Dus ik had strafwerk en slechte cijfers.

Werd u gepest op school?

Nee, één jongen was wel vervelend, die was wel altijd aan het klieren. Ik had een leren tas en toen heb ik hem een keer een klap gegeven, ik ben eigenlijk niet agresief, maar toen was ik heel boos.

Had u veel vrienden?

Ja op zich wel.

Ziet u die mensen nog?

Ja, sommige wel.

Kunt u zich de maanlanding nog herinneren?

Ja natuurlijk!

En hoe vond u dat?

Imposant. Dat iemand de kans ziet om op die bobbel te komen. Dat vindt ik heel knap. Je leest er natuurlijk al een poosje naar toe in de kranten. En dan wordt het des te spannender, maar ja ik vond het leuk, heel interessant.

Wat deed u na school voor opleiding of werk?

Ik ben direct na school in de schoenmakerij aan het werk gegaan. Dat was meteen het eerlijke werk. Maar natuurlijk moest je later een eigen zaak beginnen. Dus er moest ook een middenstandsdiploma komen, dat heb ik wel. En ik ben ook op een havo school geweest. Vakdingen leren. Vaktekenen en dat soort toestanden, dat waren korte cursussen van 1 of 2 jaar.

Zat u ook op een sport of speelde u een instrument?

Nee, maar ik was wel op padvinderij; op scouting.

Had u wel eens uitjes naar een concert of theater?

Theater wel eens, wel eens maar niet zo vaak. Werk ging voor en de rest was er eigenlijk niet zo veel. Wij maakten lange dagen, het werk moest af. Nu gaan we wel vaker. Wij hebben nu wel een reeks Harmonie voorstellingen.

Nog even over die vraag wat is er nou anders, nou dat was de drukkerij. Je moest folders maken en advertenties in de krant. Dan moest er een foto, onder andere een chauffeursstoel. Je moest een cliché hebben om het af te drukken. Dit is een cliché, dat moest naar een clichéfabriek. Ze maakten daar zo'n metalen ding, daar kwam dan inkt op, dat drukten ze af. Je had maar één zo'n ding, die waren nog al duur. Dus als je 2 advertenties op verschillende bladen had moest het wat goedkoper. Dan maakten ze er een matrijs van. Dan werd hij geperst. De goot de krant er lood in en gebruikten ze hem weer. De krant werd gedrukt op rollen. Dat heet rollstyp en dit soort dingen zaten er dan in. Maar dan was er nog een probleem en dat was de kolombreedte. Dus als je een grote had moest je weer een nieuwe cliché. Dus dat is een stuk vooruitgegaan vind ik.

In welke klas zit uw kleinzoon?

Ik dacht dat hij in het laatste jaar zat van de havo. En dan moet hij weer verder, ja en wat dan? Er is zo veel. Er zijn leuke banen maar daar is geen werk in. Ik heb die keuze niet hoeven doen. Ik moest bij de schoenmakerij werken.

Vond u dat leuk?

Nee, ik heb dat schoenmakers vak nooit leuk gevonden.

Wat had u liever willen doen?

Dat kan ik eigenlijk niet zeggen, wat ik naderhand deed vond ik prima. Ik heb hartstikke leuk werk gehad altijd. Ik moest op een gegeven moment in dienst. In 1956 geloof ik. Mijn broer en mijn vader moesten de zaak runnen. Die deden ook in de handel. Dus ze reisden en mijn vader moest dan na het werk al dat schoenmakerswerk nog doen. Toen hebben we de zaak gesloten, want dat werd te veel. We deden nog wat bandenpleistertjes en ventielen, maar we gingen verder met de handel. Dat werk vond ik wel heel leuk.

Heeft u nog mooie gebeurtenissen beleefd waar u nog iets over wil vertellen?

Nou weet je, dat Vliet. In de oorlog was dat Vliet er ook, er was niet zoveel scheepvaart meer.

Hebben jullie wel gemerkt dat ik een vinger kwijt ben? Ik ben die kwijt geraakt door een machine van de schoenmakerij, ik hakte hem er als het ware af.

Hoe hebben ze dat toen opgelost?

Ze hebben dat gehecht. Maar het deed helemaal niet zeer op dat moment, pas 's avonds toen kreeg ik veel meer pijn.

Hoe oud was u toen het gebeurde?

17 denk ik.

Heeft u er veel last van dat u hem kwijt bent?

Nee.

Heeft u nog spullen van vroeger?

Nou nee, ik ben niet zo bewaarderig. Ik heb hier nog een boekje, het is een fotoalbum. Als je hem open deed, er zit een muziekdooosje in, dan kwam er muziek uit. Hij doet het nu alleen niet meer.

Conclusie

Ik vond het heel erg leuk om te interviewen, want ik had het nog nooit gedaan en het is leuk om zo iets over de oude tijden te komen te weten. Het viel me op dat meneer de Vries nog heel veel wist van vroeger, hij hoefde niet lang na te denken over mijn vragen. De jeugd van meneer de Vries en mij is heel verschillend. Ik heb een warm huis en een goede opleiding, hij had een huis met kieren en had niet veel keuze voor een opleiding.

16. Mevrouw van der Zee

Interview door: Vera Procé (14 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Dit gaat over mevrouw van der Zee. Zij is geboren op 7 juli 1924 en is dus nu inmiddels 88 jaar oud. Ze had niet verteld waar ze precies gewoond had.

Over zichzelf

Wilt u zichzelf nog een keer voorstellen?

Ik ben mevrouw van der Zee.

Wanneer bent u geboren?

Ik ben geboren in 1924 in Geleen, ik ben daar opgegroeid tot mijn vierde. Mijn moeder miste Friesland om het zo te zeggen, dus zijn we naar Friesland verhuisd en zijn we in Leeuwarden komen wonen.

Over de ouders

Wilt u wat vertellen over uw ouders?

Mijn vader is overleden toen ik 11 jaar oud was en omdat ik nog zoveel jongere broers en zussen onder mij had, moest mijn moeder ons alleen opvoeden. Maar mijn jongste broertje heeft een Down syndroom dus die kreeg wat meer aandacht dan de anderen.

Wat deed uw vader voor werk?

Mijn vader werkte in het kantoor bij een gasfabriek in Leeuwarden aan de Groningerstraatweg, maar die bestaat al niet meer.

Over haar broers/zussen

Had u ook nog broer(s) en/of zus(sen)?

Ja, mijn ouders hebben 13 kinderen, we hadden 7 meisjes thuis en 6 jongens, ik was precies de middelste. Dus dat was een heel huishouden voor mijn moeder.

Over school

Waar ging u naar school?

Ik ging naar de basisschool, die hadden geen namen maar nummers en volgens mij was het nummer 18 waar wij heen gingen. Het was achter de Harmonie. Wij mochten daar pas heen als wij konden breien en als we zindelijk waren. We wouden zo graag naar de basisschool, dus we deden goed ons best. En ook omdat ik de middelste in het gezin was, kon ik mijn oudere broers en zussen ook naar de basisschool zien gaan, dus ik wou ook heel erg graag er naar toe.

En hoe kwamen jullie daar dan?

We moesten altijd over steken met het pontje, en als we 5 cent gaven, mochten we een hele week met het pontje heen en weer, alleen de meiden en een broer mocht dan mee.

Wat deed u op school?

We leerden het alfabet met 'aap, noot, mies' en dan moesten we bijvoorbeeld het woordje 'jaap' spellen, ik wist dus dat 'aap' in het woordje 'jaap' zat, en ik wist dat in het woordje 'jet' een 'j' zat, dus dan wist ik precies hoe ik 'jaap' moest spellen. En ook hadden we een makkelijk ezelsbrugje voor de maanden van het jaar: '30 dagen hebben; April, Juni, September en November. 30 en 1 hebben; Januari, Maart, Mei, Juli, Augustus, Oktober en December, maar Februari heeft 28 of 29 alleen' en dat moesten we dan opdreunen voor de klas.

En was u ook populair op school?

Populair, ik? Nee, ik was gewoon een normaal meisje die graag naar school wou gaan. Ik had gewoon vriendinnen en verder was ik niet speciaal.

Op wat voor school heeft u gezeten na de lagere school?

Wij waren een arm gezin dus mijn moeder kon na de zesde klas op de basisschool niet verder betalen voor een andere hogere school.

Over haar hobby's

Deed u ook wat na schooltijd?

Na schooltijd kregen we thuis altijd een boterhammetje en een kopje melk, verder kregen we niet zoveel, maar als wij bijvoorbeeld op school een snoepje kregen, moesten we die allemaal meenemen naar huis en die deden we dan in een pot, anders was het zielig als ik wel een lollie had bijvoorbeeld en dan de andere kinderen niet. Mijn oudere broers gingen dan naar de boer en gingen hem dan helpen, ze namen dan een emmer mee naar de boer en als ze klaar waren met helpen, hadden hun een grote emmer melk verdiend. Zo kregen wij dus melk.

Zat u ook op een sport?

Ik zat op gymnastiek, dat was in dezelfde gymnastiekzaal als waar ik op school zat,

de jongens zaten op voetbal.

Speelde u ook een instrument?

Ja, ik speelde klarinet en we hadden ook een orgel thuis, daar speelden mijn broers dan op, dat was heel leuk om te horen.

Over de vakantie

Ging u vroeger vaak op vakantie?

Nee, dat kon bijna niet met ons grote gezin, we gingen wel soms eens bijvoorbeeld even weg, want bij het Vliet in de winter kon je dan schaatsen en dan gingen we schaatsen. Toen was daar nog water.

Over haar werk

Waar heeft u gewerkt?

Ik was naaister geworden net als mijn moeder. Ik maakte dan jurkjes voor bijvoorbeeld de kerk, die verkocht ik dan of die verhuurde ik aan hun. Voor bijvoorbeeld het dopen van de kinderen daar. Ook maak ik zoals jullie net zagen dingen met breien, en dan ga ik naar de markt en dan haal ik poppen voor 5 euro en dan heb ik ongeveer 3 poppen en dan brei ik een broekje voor ze, en dan doe ik ze in de bak, en dan later zie ik wel wat ik nog meer voor de poppen maak.

17. Beppe Jannie de Wit

Interview door: Evelyn Dalman (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Ik interview mijn beppe Jannie de Wit. Ze is 83 jaar en ze is geboren op 12 mei 1927. Ze is geboren in Dronrijp en heeft daar ook even gewoond. Toen ging ze naar Leeuwarden. Ze heeft toen in de Huizumerlaan gewoond, in de Ferdinand Bolstraat, op het Prins Clausplein en aan de Trosdraaik. Ze had één broer; Jolle de Wit. Haar vader had een transportbedrijf. Haar moeder had geen werk en zorgde gewoon voor de kinderen. Mijn beppe is de liefste beppe die er is.

Wanneer bent u geboren?

2 mei 1927

Ouders

Wie zijn uw vader en moeder?

Mijn vader was Koos de Wit, Jakobus de Wit maar hij werd Koos genoemd. En mijn moeder was Atje Smit.

Wat deed uw vader voor werk?

Transportbedrijf noemden ze dat, karrijden dus.

Met de paarden ervoer?

Nee, dat niet. Zijn vader wel maar ik geloof dat wij toen een auto hadden. Een vrachtauto dus.

School

Waar ging u naar school?

Eerst in Dronrijp, op de lagere school. En van de lagere school naar de voorbereiding hier in Leeuwarden, dat duurde een jaar. En van de voorbereiding naar de meisjesschool.

Spelen

Waar speelde u?

We hadden nog geen speeltuinen, dus we speelden eigenlijk gewoon op straat. Dan

gingen we verstoppertje doen, tikkertje, touwtje springen, tollen. Al die soort dingen kon je gewoon op straat doen want er was niet veel verkeer. Er waren nog niet veel auto's dus je kon daar makkelijk spelen.

Wat vond u vroeger leuk om te doen?

Nou ja, buiten spelen. En handwerken natuurlijk! Dat vond ik ook altijd heel fijn. Ik heb vroeger wel heel veel dingen gemaakt. Ik heb vroeger ook wel wat voor jullie gemaakt (ik en mijn zussen). Ik hield zo van naaien en breien en haken. En dat wordt nu helemaal niet meer gedaan.

Terugwillen

Wat zou u terug willen uit de jaren '50 '60 ?

Nou ja, een hele hoop mooie dingen. Ik zou meer terug willen uit de tijd dat ik nog thuis was. Maar in de jaren '60 denk ik niet zo zeer van dat zou ik nog een keer willen doen.

Heeft u altijd met veel plezier in Leeuwarden gewoond?

Ja, dat was eigenlijk voorheen Huizum hé. Ja dat was nog voor Leeuwarden natuurlijk, maar het had wel dat dorpsgevoel. En dat was in Dronrijp ook zo. Ik had altijd graag in een dorp willen wonen, want dat was meer in elkaar. Maar in Leeuwarden was het ook leuk hoor, daar ging ik ook naar een leuke school en we hadden veel kennissen. Dus dat was wel goed! Ik wou toen niet meer terug naar Dronrijp, dat niet.

Werk

Waar heeft u gewerkt?

Ik werkte bij de PTT, op de salaris afdeling. Dat was wel erg leuk werk. Dat heeft met post te maken, het heet nu ook volgens mij TNT post.

Bijzondere dingen

Heeft u nog iets bijzonders te vertellen?

Nou ik heb een briefje met allemaal informatie, even zien. Oh ja, wij hadden nooit grote sporthallen. We hadden wel een gymnastieklokaal in school vaak. En dat was het dan! En buitensport, ja we hadden een voetbalveld.

Ook geen geiser, daar hebben we het ook nog niet eens over gehad. Toen was ik bij tante Zus thuis. We hadden toen geen waterleiding, geen geiser, geen warm water.

Waar haalde u water vandaan dan?

Ja met de pomp. Met een grote bak, een bak met water. Met regenwater eigenlijk. Dan trok je de hendel naar beneden en dan kreeg je water in je emmer. En we

hadden ook geen wc. We moesten altijd naar buiten met een slangetje. Dat was in 1972, moet je nagaan. Toen hadden we bij haar ingewoond een half jaar, en toen had ze nog geen wc daar.

Gas was er wel, maar dan moest je een muntje ergens in doen. En dat muntje moest je dan eerst kopen. En met dat muntje kon je dan weer gas krijgen. En dat moest ergens in gestopt worden, in een gleuf. Tja, hoe dat precies werkte weet ik ook niet.

We moesten ook belasting betalen voor de fiets. En dan moesten we een fietsplaatje van koper, en dat met een hoesje eraan en dat hing je aan het stuur. Dat moest wel zichtbaar wezen. En als je dat niet kon betalen, want daar moest ook weer zoveel geld voor komen, dan werd er een gaatje in geknipt. En dat betekende dan dat je geen geld had om dat te betalen en dan kreeg je gratis. Dan kon je zien van oh die is rijk, en die heeft genoeg geld. En dan als je het niet kon betalen had je er een gaatje in ... dat was wel een rare situatie.

Ik weet ook nog wel, de eerste zondag nadat opa en ik getrouwd waren had ik heeeeerlijk gekookt. En toen kwam mijn schoonvader binnen, en hij zei tegen opa 'jongen we moeten de ramen dichtgooien'. Van de kwekerij die we toen hadden. 'Want we krijgen winter' zei hij. Dus zij naar buiten en toen stond ik daar met m'n lekkere eten. En we hadden toen ook geen magnetron dus dat konden we ook niet warm maken.

Ja het was voor iedereen hetzelfde hé, iedereen moest zich redden met de middelen die er waren.

Vond u het interview leuk?

Jazeker, ik vond het een erg leuk interview. Het is altijd leuk om wat over je jeugd de vertellen áán de jeugd. Ik wist niet eens dat ik het allemaal nog wist haha. Nee maar, het was heel leuk ja.

Vergelijking

De jeugd in die tijd was heel anders. Mijn beppe heeft me goed duidelijk gemaakt dat er toen veel minder middelen waren. Ze hadden geen magnetron, geen wc, geen cv, geen geiser, niks. Ik zou niet weten wat ik zonder al die middelen zou moeten. En je kon vroeger gewoon overal spelen waar je wilde. Er waren niet veel auto's dus kon je gewoon op straat spelen.

18. Mevrouw Kikstra (1939)

Interview door: Djoke Oostra (14 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Thea Kikstra - Domkat is geboren te Leeuwarden op 18 september 1939. Zij heeft twee jongere zusjes (1944 en 1949). Haar vader had een kruidenierswinkel en haar moeder hielp daar in mee. Het gezin woonde aan de Archipelweg 132. Thea ging eerst naar school 13 en later naar school 30 en daarna naar de huishoudschool.

Thema: thuissituatie

Wie waren uw ouders?

Mijn ouders heten Ypie & Sypie

Komen ze ook uit Leeuwarden?

Ja, mijn moeder was een schipperskind. Haar vader had een skûtsje dus mijn

moeder moest als er geen wind was het skûtsje langs de kant trekken, mijn vader kwam echt uit Leeuwarden.

Waar woonde u vroeger?

Toen ik klein was woonde ik in de Lindebuurt, en toen ik ouder was, een jaar of 10, toen verhuisden we naar de Archipelweg.

Had u een groot of een klein gezin?

We waren met 3 kinderen, ik was de oudste, daarna kwam mijn zus (5 jaar na mij) en daarna kwam mijn andere zus (10 jaar na mij).

Vond u de locatie van het huis leuk?

Ja, toen wij op de Archipelweg woonden toen was het heel mooi want toen was het Heegterp er nog niet, dat was helemaal onbebouwd. En we woonden tegen het voetbalveld aan, dat was heel leuk.

Woonden er veel vrienden/vriendinnen van u in uw straat?

Ja, die woonden daar ook, we hadden ook heel vaak de slappe lach en dan had ik ook een vriendin die kon dan haar plas niet ophouden en dan zei ze "oeeeh ik pies" en dan was haar moeder weer boos.

Thema: jeugd

Toen u in uw jeugd in Leeuwarden woonde waren er toen veel dingen anders?

Ja, het was veel rustiger, het is nu veel drukker op de weg.

Vond u het toen ook leuker?

Ik heb een hele leuke jeugd gehad maar ik denk dat het nu ook wel heel leuk is voor de jeugd.

Waar speelde u vroeger?

Wij gingen altijd slootje springen, en bloemen plukken, knikkeren, verstoppertje spelen en kikers vangen. We gingen altijd naar de Grote Wielen te zwemmen.

Kreeg u vroeger ook zakgeld?

Nee, dat kan ik me niet herinneren dat ik zakgeld kreeg, als ik wat hebben wou dan kreeg ik het.

Vind u dat er veel verschillen zijn met de jongeren van vroeger en nu?

Ja, ze zijn nu meer mondig, ze durven meer te zeggen, wij durfden dat vroeger niet. Alhoewel, toen ik op de huishoudschool zat, daar deed ik niet heel erg aan mee, maar dan had ik meisjes in m'n klas en die pestten de leraressen wel. Maar ik was eigenlijk heel lief. Ik lachte er wel om maar deed niet mee.

Thema: school

Op wat voor school zat u vroeger?

Ik ben begonnen op school 14 en toen ben ik verhuist en toen zat ik op school 30. En ik heb op de huishoudschool gezeten.

Was uw school heel anders dan dat ze nu zijn?

Ja, als wij nu onze kleinzoon ophalen, dan is het veel vrijer, we kunnen zo de school in lopen. Mijn ouders kwamen nooit in de school. Ja, het is wel heel anders, ze leren ook heel anders. Het was vroeger veel strakker.

Had u speciale verplichtingen op uw school?

Nee, wij moesten leren en we hadden op school 30 allemaal een eigen tuintje, maar dat was eigenlijk geen verplichting.

Werd er veel gepest op school?

Nee, helemaal niet.

Thema: vrijetijdsbesteding

Wat deed u na school?

Ik zat op atletiek. Ik trainde een paar keer in de week, en we hadden een buurtvereniging en die hadden boeken uitleen. En daar ging ik heen om even boeken te ruilen. Een soort van bibliotheek.

En wat deed u in het weekend?

Naar het voetbal kijken, en 's middags gingen we naar opa en opoe op bezoek en dan dronken we een kopje thee.

Ging u wel eens op vakantie?

Ja, eerst zijn we een keer naar Texel geweest en daarna vaak naar Ameland of Terschelling in een tenthuisje.

Zat u ook op een sport?

Ik heb vanaf m'n 6^e tot m'n 11^e altijd op gymnastiek gezeten en daarna ging ik op atletiek.

Ging u vroeger ook naar feesten toe?

Nee, niet echt. Ja later toen ging ik met mijn vriend naar dorpsfeesten in Marssum of naar Dronrijp.

Thema: nu

Heeft u in uw jeugd nare ervaringen mee gemaakt waar u nog last van heeft?

Nee.

Vind u Leeuwarden nu mooier of vroeger?

Ik vond het vroeger mooier als ik denk wat voor mooie gebouwen wat ze allemaal afgebroken hebben , dat vind ik wel jammer. Maar ik vind het nieuwe Zaailand ook wel heel mooi.

Heeft u nu nog veel familie?

Ja ik heb nog 2 zussen en die zijn beide getrouwd en hebben kinderen. Ik heb zelf ook nog 2 kinderen, Tom en Bianca, die zijn ook beide getrouwd en hebben kinderen. Tom heeft ook 2 kinderen, Nadieh en Niels. Bianca en heeft ook 2 kinderen, Laura en Frank.

19. Mevrouw Kiemel (1912)

Interview door: Marjolijn van Raaij, leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Ik heb een interview gedaan met mevrouw Kiemel. Ze woont in de Hofwijck en is 99 jaar oud. In dit interview leest U over hoe de jeugd van mevrouw Kiemel was, en hoe zij de jaren '50 en '60 heeft meegemaakt.

Interview met mevrouw Kiemel

Waar bent u geboren?

In Leeuwarden, in het Diaconessen Ziekenhuis.

Wanneer bent u precies geboren?

21 maart 1912.

Heeft u de eerste wereld oorlog bewust meegemaakt?

Ik was toen net geboren. Ik heb het dus wel meegemaakt, maar ik herinner me er niks meer van.

Hoe heeft u de tweede wereld oorlog meegemaakt?

Ja, ik was getrouwd en ik had kinderen. Het was wel moeilijk, mijn man zat namelijk ondergedoken voor de Duitsers, omdat hij anders moest gaan werken in Duitsland. In de honger winter hebben we het niet extreem zwaar gehad. We haalden brandstof uit de grond bij de spoorwegen. Zo konden we het huis warm houden.

Hoe heetten uw vader en moeder?

Mijn vader heette Doeke de Vries en mijn moeder heette Tytsje Bakker.

Wat waren uw vader en moeder van beroep?

Mijn vader werkte op de Kaft, een meelfabriek op de Trekweg en mijn moeder was huisvrouw.

Bent u gelovig opgevoed?

Ja, gelukkig wel. 's Morgens en 's avonds bid ik nog altijd.

Denkt u dat de opvoeding van kinderen erg veranderd is?

Nee, dat geloof ik niet. Natuurlijk brengen verschillende mensen hun kinderen verschillend groot. Maar meer dan dat kan je eigenlijk niet doen.

Waar heeft u op school gezeten?

Ik heb op school 15, in de Leeuwerikstraat gezeten.

School 15, Leeuwerikstraat

Wat was uw eerste baantje?

Ik heb nooit een echt baantje gehad. Wel naaide ik soms jurken voor andere mensen. Ik deed ook veel met breien.

Wat vond u leuk om te doen in uw vrije tijd?

Ik zat op de meisjesvereniging, de zangvereniging, en gymnastiek. Dat vond ik allemaal heel leuk.

Ging u ook op vakantie?

We gingen met de meisjesvereniging soms op uitjes, en later gingen we soms met het gezin naar Ameland of Terschelling.

Heeft u ook gestudeerd, zo ja, wat en waar?

Ik ben alleen naar de basisschool gegaan. Ik heb wel naaicursussen gevolgd. Ik heb ook wel bij mensen thuis gewerkt, en ik heb geholpen in het ziekenhuis als dat nodig was.

Wat voor kleding droeg u graag?

Ik heb nooit lange broeken gedragen. Dat vond mijn man niet mooi. Ik vind een rok of jurkje eigenlijk ook mooier staan. Bij jongeren staat het leuk en vlot.

Wat vind u van de verandering van Leeuwarden door de jaren heen?

Ik vind het niet allemaal even mooi. Het is veel drukker en groter geworden. Je kan hier nu wel veel meer, dat is ook fijn voor de jeugd.

Wat zou u willen meegeven aan de jongeren die nu in Leeuwarden wonen?

Gedraag je goed, Leeuwarden is een mooie stad. Ik hoop dat jullie net zoveel plezier beleven aan hier wonen als ik.

20. Meneer Schaafsma (1942)

Interview door: Kim van den Bos (14 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Anne Gerrit Schaafsma (Anne Gerrit naar de beide opa's) is geboren in de Mezenstraat in Leeuwarden op 1 september 1942. Hij heeft één zus en vier broers. Zijn vaders beroep was progeurhouder en moeder was huisvrouw. Het gezin woonde in Leeuwarden. Anne Gerrit ging naar de lagere school 'School 14' en daarna de 'Vijverschool' en als laatst de 'Ambachtsschool'.

Opvoeding

Waar bent u geboren?

Leeuwarden, Mezenstraat

Wanneer bent u precies geboren?

1 september 1942

Hoe heetten uw vader en moeder?

Johannes Schaafsma en Margaretha Henriette Hidma. Moeder is 2 jaar geleden op 93 jarige leeftijd overleden.

Wat waren uw vader en moeder van beroep?

Moeder was huisvrouw, hulp in de huishouding bij andere families. Vader heeft verschillende beroepen gehad, was uiteindelijk werkzaam als progeurhouder, nu bedrijfseconoom.

Had u broers of zussen?

Zelf de oudste, een zus, ze heet Fetje Elisabeth (roepnaam Bettie) naar de beide oma's. Vier broers, Gerrit Johannes, Herman Sjouke, Sjouke (...), en Martin (vernoemd naar tante Martha)

Bent u gelovig opgevoed?

Nee.

U was onze leeftijd in de jaren '50. Wat denkt u dat er veranderd is in de opvoeding van kinderen?

Heel veel, vooral strenger opgevoed, alles is nu veel losser. Het was vooral anders. Vroeger waren kinderen veel afstandelijker tegenover leraren, hij vindt het niet echt goed als leraren met de voornaam aan worden gesproken. Hij denkt dat school nu leuker is voor de jongeren. Leraren sloegen en knepen vroeger ook. Soms is dat niet verkeerd, maar niet te veel. Hij heeft hier niet heel veel last van gehad. Leraar

Bouke v.d. Wal, viel telkens in slaap omdat hij 's avonds een cabaretier was, en dus 's ochtends heel moe was. Het is ook wel eens gebeurd dat de leraar wegging om stoute kinderen te straffen, en dat de 'knappe kop' van de klas het gewoon overnam. Dat vond hij heel bijzonder.

Vrije tijd en vakanties

Wat vond u leuk om te doen in uw vrije tijd?

Vrije tijd werd altijd beperkt door de financiën. Ze zijn nooit echt arm geweest, maar het was geen 'vetpot'.

Hij is opgegroeid met de korfbal club. Daar heeft hij vanaf zijn 7de tot dat hij in dienst ging gespeeld. Toen werd de club ook opgeheven.

Hij was klusjes man, maar in zijn vrije tijd was hij ook altijd aan het klussen. Dat heeft hij altijd leuk gevonden. Ook heeft hij wel wat geschilderd, postzegels verzameld.

Hij had een caravan en een bootje, dat vond hij ook wel leuk.

Ging u ook op vakantie?

Ja. Toen hij jong was, was dat niet zo voor de hand liggend. Toen hij ongeveer 7 was, bestond de vakantie uit een paar dagen kamperen op de Houtwielen met de HELE familie. Op de Grote Wielen, met een grote legertent gingen ze kamperen. Later, toen hij een jaar of 12, 13 was, zijn ze op de Veluwe geweest. Nog weer later gingen ze naar de Waddeneilanden. Toen hij ongeveer 14 was ging hij op vakantie naar Ameland. Op de 10de dag zijn ze opgestapt en weer naar huis gegaan, want toen was het geld op. Vanaf die tijd zijn ze vaker naar de eilanden geweest. Hij is zelf later vaak met zijn kameraden naar Vlieland geweest. Toen hij trouwde is hij ook altijd naar Vlieland geweest. Later is hij met zijn kinderen naar een camping in de buurt geweest. Toen de kinderen groot waren en niet meer mee wouden zijn ze naar Vlieland geweest. Hij is een keer in het buitenland op vakantie geweest in Duitsland op een camping aan de Rijn. De tochtjes op de Rijn: dat was niks voor hem. "Oh, een berg, een ruïne. Oh, nog een berg, nog een ruïne." Hij is later met vakantie nooit meer buiten Friesland geweest. Zijn vrouw is wel eens met de kinderen naar Spanje geweest. Zijn kinderen zijn toen ze groot waren wel vaak naar het buitenland op vakantie geweest. Hij heeft nooit de behoefte gehad en nooit nieuwsgierig geweest naar het buitenland.

Nu kunnen jongeren in een paar seconden sms'en of een berichtje sturen via het internet. Hoe bleef u vroeger in contact met uw vrienden?

Ze hadden wel een telefoon, maar die gebruikten ze eigenlijk nooit, dat was niet algemeen. Ze hadden zelf geen telefoon, dus ze moesten een openbare gebruiken. Ze zochten elkaar gewoon op. De vrienden die hij had waren vaak buurjongens. Ze zaten allemaal op de korfbalclub. Later is hij op de dagbesteding (50 jaar later ongeveer) nog een vrouw tegengekomen die ook in het korfbal team speelde.

Meestal troffen ze elkaar bij Wybs (nu Sybs), dat was een Koffiebar.

Wat deed u graag met uw vrienden?

Hij ging vaak met zijn vrienden meisjes te zoeken en te vinden. Hij was wat jonger

dan de anderen, dus het lukte zijn vrienden wat beter dan hem. Hij was later ook altijd de jongste.

Ze gingen ook vaak naar de koffie bar. Vaak spijbelde hij om daarheen te gaan.

School en werk

Waar heeft u op school gezeten?

Lagere school, Tjerk Hiddesstraat, School 14. In die tijd hadden de scholen nummers. Het waren toen twee scholen in een, school 14 en school 23. Daarna is hij naar de VHLO op de Vijverschool gegaan, dat was aan de Oosterkade waar nu het Tryater zit, zat toen die school. En daarna op de ambachtsschool in de Bote van Bolswertstraat. Waar nu een parkje zit was toen de ambachtsschool. Tot op 17 jarige leeftijd heeft hij op school gezeten. Dat was ook vreemd vroeger, want je ging niet in augustus of september naar de nieuwe school maar in april. De ambachtsschool duurde 4 jaar.

Heeft u ook gestudeerd, zo ja, wat en waar?

Nee.

Wat was uw eerste baantje?

Hij was als enige als elektricien gezakt, hij heeft wel werk kunnen krijgen bij een elektrotechnisch bureau. Hij wilde helemaal niet werken, hij kon werk krijgen bij een installatie bureau, in Harlingen en dan kon hij 14 gulden in de week verdienen, maar dit werk heeft hij niet aangenomen omdat er geen reiskostenvergoeding was. Later is hij op transport gezet naar Amsterdam, waar hij bij zijn opa in de fabriek als onderhouds elektricien aan het werk kon. Dat vond hij wel interessant. Het was een jute zakken fabriek. Ze maakten en verhandelden ze er. Zijn opa heeft z'n hele leven niks anders gedaan dan het sorteren van jute zakken. Meneer Schaafsma vond dit werk best wel leuk. Deze baan duurde ongeveer 3 maanden. Toen ging zijn opa met pensioen Op woensdag ging de opa met pensioen en op donderdag kwam de verhuishwagen om hen terug te verhuizen naar Leeuwarden. Vroeger 'ruilden' mensen hun huurhuizen. Op de weg naar Leeuwarden kwam er een steen door de voorruit. De hele voorruit was kapot en iedereen zat onder het glas. Toen kwamen ze thuis en toen had zijn vader werk voor hem gezocht. De komende maandag begon hij. Hij heeft in zijn hele werkende leven maar één vrije dag gehad, behalve vakanties en feestdagen. Hij heeft nooit meer zonder werk gezeten. Zijn nieuwe baan was bij de firma Westra in de Schrans. Hij heeft daar een jaar of 15 gewerkt. Hij was 18 toen hij daar kwam. Hij is toen in dienst geweest, en daar heeft hij TBC gekregen, toen heeft hij 18 weken//maanden (?) in het sanatorium gelegen. Daarna is hij werkzaam geweest bij Aldlan State, aan de Hempense weg. Daar heeft hij 27 jaar gewerkt, tot zijn pensioen. Dus ondanks dat hij gezakt was is hij zijn hele leven in de technische dienst geweest. Hij vond het leuk om tussendoor wat klusjes te doen.

Kleding en Muziek

Wat voor kleding was er in de mode toen u een tiener was?

Toen waren de spijkerbroeken net nieuw in Nederland. Dat was toen helemaal in de mode. Hele wijde pijpen waren ook in de mode. Er was ook iets dat een plusfour/drollenvanger heette.

Hij heeft een groot deel van de lagere schooltijd korte broeken aangehad.

Ook droegen ze vroegen manchester broeken. Dat was met een soort van ribbels.

Nu heten die broeken ribbroeken.

Kleermakers waren er ook veel meer. De kleermakers zaten dan in de kleermakerszit óp de tafel te werken.

Jongens droegen vaak een korte broek, lange kousen en klompen eronder. Dat was heel gewoon.

Naar wat voor muziek luisterde u toen u een tiener was?

Hij is een liefhebber van Neil Diamond. Dat is hij altijd geweest. En Dr. Hook

Geschiedenis

Hoe heeft u de Elfsteden tocht van 1963 meegemaakt?

Die heeft hij niet meegemaakt, want toen zat hij dus in het Sanatorium. Hij weet nog wel dat het een strenge winter was, dat was ook een van de redenen dat hij ziek is geworden. Hij heeft daar wel via de televisie het een beetje gevolgd. Soms waren er in het Sanatorium optredens voor het vermaak.

Heeft u de oorlog bewust meegemaakt?

Nee, ik snap ook nooit dat iemand kan zeggen van toen ik 3 was "Toen dit, toen dat"

Mening

Wat vind u van de verandering van Leeuwarden door de jaren heen?

Er is heel veel bijgekomen. Zo was Aldlan bijvoorbeeld allemaal weiland.

Bijvoorbeeld de demping van het Vliet vond hij vreselijk stom. "Dat was dan verkeerstechnisch noodzakelijk en al die onzin". Hij vond de nieuwe Harmonie en de uitbreiding van het gerechtsgebouw vreselijk stom, nog steeds. Hij heeft altijd de indruk gehad dat burgemeester van de Meulen voor Leeuwarden een drama was. Maar dat denkt hij nu niet meer.

Leeuwarden doet ontzettend zijn best om 100.000 inwoners te krijgen, maar dat lukt ze maar niet. Volgens hem hebben de nieuwbouw wijken niet veel nut.

"Er is heel wat veranderd, en niet altijd ten goede."

"Ik heb altijd een beetje de indruk gehad dat het een derde rangs spulletje was bij de raad"

Wat zou u willen meegeven aan de jongeren die nu in Leeuwarden wonen?

"Ik kan eigenlijk alleen maar zeggen ik ben een Leeuwarder, ik heb altijd in Leeuwarden gewoond en ik zou nergens anders willen wonen. Nu wil ik natuurlijk niet zeggen dat iedereen in Leeuwarden moet blijven wonen. Ik sta wel achter dat liedje van.... hoe heet hij? Pieter Wilkes. Het was niks, het is niks, en het zal nooit wat worden." "En wat ik jongeren in het algemeen wil meegeven is dat ik het belangrijk vind dat je jezelf blijft. Ik hou niet van die meelopers. Die zijn er in de massa. Je moet het lef hebben om daardoorheen te breken"

Conclusie

Ik vond het interview met meneer Schaafsma een leuk interview omdat je meer te weten komt over vroeger en hoe de dingen toen gingen.

Het viel me op dat meneer Schaafsma een gezellige man was en veel te vertellen had, hij ging ook wel eens op een ander onderwerp over maar daardoor kon ik weer meer van hem te weten komen.

Een verschil tussen onze jeugd is dat ze vroeger geen computers hadden, geen mobiele telefoon om met vrienden af te spreken, ze kwamen elkaar gewoon tegen en wij sturen even een sms of berichtje om af te spreken met vrienden.

21. Mevrouw van der Steeg (1921)

Interview door: Afke Postma (14) en Berber Dijkhoff (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Korte beschrijving

Aaltje van der Steeg woont haar hele leven al in Leeuwarden. Ze is geboren op 23 juli 1921. In de Dokkumerstraat 2. Ze heeft twee zusjes waar ze het goed mee kan vinden. Ze had een goede band met haar ouders. Haar vader was meubelmaker bij Phoenix. En haar moeder was huisvrouw. Aaltje haar basisschool was de Willem Lodewijk school. Daarna is ze naar de Avondhandelschool gegaan, en ze werkte daarnaast in de huishouding. Aaltje is op haar 18e getrouwd. Haar man werkte in een voedingsfabriek.

Mevrouw van der Steeg toen ze jong was.

Thuis situatie

Hoe was uw thuissituatie in uw jeugd?

Heel erg goed, ik had twee zusjes waar ik het goed mee kan vinden!

Mevrouw van der Steeg en haar oudste zusje.

Op welke plekken in Leeuwarden heeft u gewoond?

Ik ben geboren in de Dokkumerstraat 2. Door woningsnood zijn wij bij mensen ingetrokken. Dat was in de Werklust 53. Daarna zijn we in de Gale Hamkesstraat 7 gaan wonen. Dat waren nieuwe huizen.

Speelde u vroeger ook buiten?

Ja, heel erg veel zelfs. We deden veel spelletjes buiten zoals, verstoppertje en schipper mag ik over varen.

Woonde u in een prettige wijk om buiten te spelen?

Ja, ik had veel vrienden om mee buiten te spelen dus dat was gezellig!

Vrienden

Kon u het goed vinden met u vrienden in uw jeugd?

Jawel, ik had één echte goede vriendin: Renske de Wit. Met haar trok ik altijd op. Ze ging een poosje in Amsterdam wonen dus toen was het contact even weg, maar toen ze weer in Leeuwarden kwam wonen was het contact weer terug. We hebben contact gehad tot ze is overleden.

Dit zijn Alie (rechts) en Renske (links) ze maken op zondagmorgen een wandeling door Leeuwarden. Deze foto is gemaakt door de straatfotograaf op de Voorstreek. Ze waren een jaar of 15.

Had u veel vrije tijd vroeger?

Ja, ik had wel aardig veel vrije tijd.

Werd u ook gepest?

Nee, ik had wel een bril. Dat zag je niet zoveel in mijn tijd. Maar ik werd er niet mee gepest hoor, soms werd ik ermee geplaagd maar daar had ik helemaal geen moeite mee.

Sport

Deed u aan sport?

Ja, ik deed aan gymnastiek. Mijn nicht zat er ook op, zij zei dat het erg leuk was. Toen ben ik er ook opgegaan.

Bij welke vereniging sportte u?

Vlugger in kracht (dat was in Huizum).

Muziek

Luisterde u vroeger ook naar muziek?

Vroeger waren we niet veel bezig met muziek. We waren veel buiten, en een radio was erg duur. In 1934 kregen we een radio omdat mijn vader meubelmaker was en de radio's niet goed verkochten. Hij kreeg een radio met toeval. Daar waren wij erg blij mee.

School

Naar welke basisschool ging u?

Naar de Willem Lodewijk school. Het was een hervormde school. Het is nu een kantoor volgens mij, voor advocaten. De gymzaal is wel afgebroken. Ik ging met veel plezier naar die school.

Heeft u ook middelbaar onderwijs gevolgd?

Ik ben niet naar een middelbare school geweest. Er was MULO, dat was vervolgd uitgebreid lager onderwijs. Maar daar hadden wij niet genoeg geld voor. En omdat ik een meisje was kon ik wel naar de Avondundehandelschool. Dat kostte geen geld. Daar kreeg je vakken zoals Duits, Engels, Boekhouden en Handelsrecht. Het was een 3-jarige cursus. Het was op de avond van 19.00 tot 21.00 uur.

Wat deed u voor die tijd dan?

Ik werkte in de huishouding tot 14.00 uur en daarna in een bakkerij.

Wat vond u ervan om in de huishouding te werken?

Het was niet erg prettig. Er was altijd iemand de baas over mij. Daarnaast werkte ik in een bakkerij, dat vond ik wel leuk hoor!

Geloofde u ook in een bepaald geloof?

Ik was hervormd opgevoed.

Wat vond u van dat geloof?

Ik stond er eigenlijk niet zo bij stil. Ik was niet anders gewend. Maar het was niet altijd even prettig hoor. Het geloof sprak me niet zo aan.

Wat had de 2de wereldoorlog voor gevolg op uw jeugd?

Ik was een jaar of 18 in de oorlog. Ik was getrouwd en in verwachting. Ik was niet echt jong in de oorlog. Maar ik vond het helemaal niet prettig. Je moest veel binnen blijven. Je kon niet zomaar naar buiten. Na 20.00 mocht je niet meer over straat. Er trokken wel twee onderduikers bij ons in. Ze zijn uit de trein gesprongen, onderweg naar het concentratie kamp waar ze heen moesten. Zo zijn ze bij ons terecht gekomen. (verhaal onderduikers..)

Familie van der Steeg heeft dit beeld gekregen van twee onderduikers die bij haar hadden ondergedoken in de 2e wereldoorlog

Conclusie

Ziet u grote veranderingen in het leven van een 13/14 jarige van uw tijd en van nu? Ja! Jullie hebben meer vrijheid. Onze ouders bepaalden veel meer voor ons. De jeugd van nu hebben meer keuzes. Ik had geen keuzes of mogelijkheden. Ik zat op mijn 14e in de huishouding. Terwijl jullie nog onderwijs moeten volgen op je 14e. Ook is de jeugd van nu meer volwassen, en zelfstandig. Wij waren meer tot onze ouders getrokken.

Afke en Berber:

Wij vonden het leuk om mevr. Van der Steeg te interviewen. We zijn veel dingen te weten gekomen die we eerst niet wisten. Waar we ook erg verbaasd over waren is over de keuzes die wij nu allemaal kunnen maken. Aaltje van der Steeg had geen keuzes. Zij moest verplicht naar de Avondhandelschool. En in de huishouding. We willen mevrouw Van der Steeg erg bedanken voor haar medewerking!

22. Meneer (1925) en mevrouw Wassenaar (1928)

Interview door: Berber Dijkhoff (13 jaar) en Afke Postma (14), leerling Piter Jelles Aldlân

Korte beschrijving

Meneer en mevrouw Wassenaar

Durk Wassenaar woont zijn hele leven al in Leeuwarden. Hij is geboren op 13 juli 1925. Hij is opgegroeid in de Fabriekssteeg achter de Hoven. Hij had een zusje, zij heet Anna en is geboren op 8 oktober 1923. Zijn vader werkte bij een pakhuis. Zijn moeder werkte als kraamhulp. Hij zat op school 7. Daarna is hij naar de ambachtsschool gegaan. Uiteindelijk is hij schilder geworden. Dat deed hij met veel plezier. Inmiddels is hij getrouwd met Akke Schuitemaker-Wassenaar.

Familie

Meneer Wassenaar is op gegroeid in een leuk gezin. Hij heeft een goede jeugd gehad. Hij had een jonger zusje Anna. Zijn ouders waren niet zo rijk maar ook niet arm. Zakgeld kreeg hij nooit. Zijn ouders werkten veel. Zijn vader deed zwaar werk, hij moest zakken meel van 100 kilo dragen op zijn rug. Maar het was altijd gezellig in huis en ze konden altijd rond komen.

Mevrouw Wassenaar is op gegroeid in een ander soort gezin. Haar vader stierf op jonge leeftijd. Maar ze heeft een fijne jeugd gehad en had een goede band met haar moeder en haar 2^e vader.

Vrienden

Na school speelde meneer Wassenaar altijd buiten met zijn vrienden. Ze speelden een keer met bakstenen toen bouwvakkers de weg openbraken. Ook mevrouw Wassenaar speelde veel buiten als kind.

School

's Ochtends kwamen we het lokaal binnen en toen moesten we in een rij achter elkaar staan en in een rij naar onze banken gaan. Wie dat niet deed kreeg straf.' zei mevrouw Wassenaar toen we over school begonnen. School was veel strenger toen en niet iedereen deed groep 8. Groep 8 was ook niet nodig, iedereen kon al vanaf zijn of haar veertiende beginnen met werken. School werd ook anders gezien vroeger. Vroeger wilden de meeste kinderen naar school, nu zien de meeste kinderen het als een last.

Sport

Mevrouw Wassenaar haakte of breide in haar vrije tijd. Meneer Wassenaar daarentegen hield meer van boksen. Hij bokste bij Frisia. Ook speelde hij gitaar. Ook een van zijn hobby's zijn portret schilderen. Hij schildert nu nog steeds. Hij heeft er in de Hofwijck een speciale kamer voor.

2e wereldoorlog

'Een oorlog heeft altijd slechte invloed, en oorlog is nooit fijn.' zegt mevrouw Wassenaar als we vragen wat de 2^e wereld oorlog voor gevolg op haar leven had. Meneer Wassenaar wilde altijd al piloot worden, maar door de oorlog wouden zijn ouders het niet. Ook verloor hij een goede vriend in de oorlog, een joods jongetje. Hij werd vergast in een concentratiekamp. Bij mevrouw Wassenaar kwam er Joodse onderduiker onderduiken. Zijn moeder kende hem al, omdat zij bij hem schoonmaakte. Na de oorlog kende mevrouw Wassenaar hem al langer dan ze haar eigen vader gekend had. Ook ging ze na de oorlog bij hem en zijn vader wonen, met haar moeder en zusje. Tien jaar later ging hij met haar moeder trouwen. 'Het was mijn echte 2^e vader.' zei mevrouw Wassenaar. Ze heeft nog altijd contact met hem gehouden.

Werk

'Ik wou altijd al kapper worden maar dat kon niet. Ik kon niet kiezen, ik moest in de huishouding werken' Meneer en Mevrouw Wassenaar werkten beide al van af hun veertiende. Meneer Wassenaar wou piloot worden maar werd in plaats van piloot schilder. Mevrouw Wassenaar wou graag kapper worden. Maar zij moest in de huishouding werken, omdat een kappersopleiding te duur was.

Huwelijk

Mevrouw en Meneer Wassenaar zijn getrouwd in 1946. Ze zijn gelukkig getrouwd. Ze hebben 4 kinderen. En ze hebben kleinkinderen.

Dit is een buurtfoto gemaakt in de Koestraat. Mevrouw Wassenaar staat erop met haar zoon op haar rug.

Zien jullie ook verschillen in het leven van een 13/14 jarige van nu, en van toen?
Ja zeker! 'Jullie hebben veel meer keuzes, en meer mogelijkheden.' vertelt mevrouw Wassenaar ons. Er zijn veel verschillen. Naar de middelbare school ging ik niet. Ik werkte op mijn veertiende, dat was toen heel normaal. Sommige dingen veranderen nou eenmaal.

Berber en Afke:

Wij vonden het leuk om meneer en mevrouw Wassenaar te interviewen. Het was vooral erg interessant. We zijn erachter gekomen dat er meer verschil in zat, dan we dachten. We willen meneer Wassenaar en mevrouw Wassenaar erg bedanken voor de medewerking!

23. Meneer Beckers (1928)

Interview door: Kaylee Struik (13 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Meneer Beckers is geboren te Leeuwarden in de Leliestraat op 9-11-1928. Hij heeft vier broers en zes zussen. Zijn vader was begrafenis ondernemer, maar zijn moeder heeft hij nooit gekend. Het gezin woonde in de Bleekerstraat, die heet nu Rengerslaan. Men. Beckers ging naar de katholieke jongensschool St. Vitus en daarna werd hij timmerman.

Gezinsituatie

Stelt u zich eens voor:

Mijn geboorte plaats is hier recht tegenover. De Leliestraat, en ik heb hier in deze buurt m'n hele leven eigenlijk gewoond. Mijn familie woonde hier in de Bleekerstraat, de Rengerslaan heette vroeger de Bleekerstraat.

Woonden uw ouders ook in Leeuwarden?

Mijn ouders woonden ook in Leeuwarden. Mijn vader was begrafenis ondernemer.

Had u ook broers of zussen?

Ja, we waren met z'n tienen. Ja dat is mooi, maar ze leven niet allemaal meer. M'n oudste zus is overleden. Mooie familie.

In wat voor gezin bent u grootgebracht? Waren ze aardig tegen u?

Ja, ik heb mijn moeder alleen niet gekend. Ik was drie, en in dat zelfde jaar overleed mijn moeder aan een besmettelijke ziekte. Maar doordat het een groot gezin was leef je heel anders dan nu. We waren katholiek.

Basisschooltijd

Op welke basisschool zat u?

De St. Vitus, die bestaat niet meer denk ik. Het was een katholieke jongensschool, je had dan een jongens en een meisjesschool. De meisjesschool zat waar nu het natuurmuseum staat.

Had u ook veel vriendjes en vriendinnetjes?

We waren thuis met vier jongens en zes meisjes, en omdat we met zoveel waren kwamen er vaak andere vrienden mee.

Waren de leraren streng? Sloegen ze u?

Nee, zo streng waren ze niet. Het was een katholieke jongensschool dus dat viel wel mee.

Zat u ook op een sport of op muziek?

Toen ik net uit dienst was kregen we in Leeuwarden de Friesland hal. En daar was een korps, ongelofelijk, zoiets moois had ik nog nooit gezien. Het Pasveer korps, dat was geweldig.

Als u iets fout deed op school kreeg u dan strenge straffen?

Nee, dat absoluut niet. Geen lijfstraffen.

Pubertijd

Wat voor opleiding deed u na de basisschool?

Ik heb 8 klassen gehad, maar ik heb na de school geen opleiding gehad. Ik was timmer man. Daar was ik blij mee. Mijn vader was meubelmaker.

Heeft u erge dingen in de puberteit meegemaakt?

De oorlog. Dat vergeet ik nooit weer. Dan hielden ze een razzia, en dan haalden ze mannen op. Ik niet, ik was 14 jaar. Mijn vader ook niet. Want hij was de begrafenis ondernemer.

Welke muziek luisterde u veel?

Ik luisterde veel marsmuziek. Eigenlijk alle muziek wel. Toch hield ik het meest van de klassieke kant.

Wat deed u in uw vrije tijd?

We speelden veel op straat. Er reden toen bijna geen auto's. Knikkeren. Veel buitenspelen. Maar het was ook heel anders dan nu, want dat zie je nu niet meer.

Hoe vaak per week ging u naar de kerk?

Ja dat was vroeger veel strenger. We moesten naar de zondag school, elke zondag.

Andere vragen

Als u ouders terug zouden komen in deze tijd, wat zouden ze dan zeggen?

Ja, ik weet niet. Ik denk dat ze zouden zeggen dat dit een tijd is waarin het verschrikkelijk druk is.

Wat zou u terug willen uit de jaren 60?

Uit de jaren 60... dan moet je 40 jaar terug. Eigenlijk een raar begrip. Maar mijn jeugd tijd, dat was een mooie tijd. Omdat het veel rustiger was dan nu. We speelden altijd buiten. Het is erg veranderd. Dat zou ik wel terug willen.

Conclusie

Ik vond het interview wel leuk, het was iets heel nieuws wat ik nog nooit had gedaan. Ik merkte dat Men. Beckers heel enthousiast was, en dat hij het zelf ook heel leuk vond. Iets wat heel anders was tussen zijn jeugd en die van mij, was dat hij na de basisschool niet verder is gegaan met school en dat hij daarna timmerman is geworden.

24. Mevrouw Tromp-Wolf

Interview door: Hester Kootstra (14 jaar), leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Mevrouw Tromp-Wolf heet Minnie Grietje Wolf, ze is geboren in 1935 op 9 april. Tijdens haar jeugd woonde ze op de Ruiteweg, in Leeuwarden. Ze heeft een vader: Hendrikus Wolf en een moeder: Willemke Goedemoet, ze heeft 1 zus en 3 broers. Ze heeft op de school 17; de Boerhaaveschool gezeten.

Thuisituatie

Waar heeft u vroeger gewoond in Leeuwarden?

Op de Ruiteweg, daar ben ik geboren. Mijn vader werkte bij Koopmans meelfabriek waar mijn man ook werkte en mijn zusje ook. We woonden in de Ruiteweg, we stonden 6 jaar ingeschreven. Zo groot was de woningnood toen. Toen hebben wij dat huisje gekocht, eerst gehuurd, voor 1,20 gulden in de week, en toen later hebben wij het gekocht.

En wie zijn uw ouders, woonden die ook in Leeuwarden?

Ja, die woonden op de Ruiteweg daar ben ik dus geboren. En toen zijn hun daar weg gegaan, en toen heb ik er nog 10 jaar gewoond met mijn man. En toen werden er kinderen geboren.

Hoe heten u ouders?

Mijn vader: Hendrikus Wolf en mijn moeder: Willemke Goedemoet.

En had u ook broers of zussen?

Ja, ik heb een zus die is anderhalf jaar jonger als mij. En toen 8 jaar later kwam mijn oudste broer, en toen daar 4 jaar na kwam er weer een broer en 4 jaar daarna kwam er weer een broer. Dus wij waren eerst 8 jaar lang samen en toen kwamen er nog 3 jongens, om de 4 jaar een.

In wat voor gezin bent u groot gebracht? Waren ze aardig tegen u?

Ja, wij hadden geweldige ouders! Ik ben groot gebracht helemaal niet in rijkdom maar ik heb een hele fijne jeugd gehad. Geweldige jeugd! Vroeger als meisje zei ik: als ik later ga trouwen wil ik trouwen met een man zoals mijn vader. En dat is ook gelukt! Ik heb een heel fijn huwelijk gehad, een gouden huwelijk.

School

Op welke basisschool heeft u gezeten?

Op school zeventien de Boerhaave school. En toen later dus de zevende klas dat was hier op de Oostersingel. Dat was dus de zevende klas en toen moest je van school af, wat ik heel jammer vond. Maar ja je moest geld verdienen. Dat vond ik heel jammer hoor.

Had u daar ook veel vrienden en vriendinnen?

Ja.

Wat vond u van de school?

Prachtig, ik mocht heel graag naar school toe gaan. Toen ik 14 jaar was moest ik ook werken, twee straten verderop bij iemand te dienen. Ja dat moest toen, want er moest geld in het laatje komen. Toen heb ik later nog wel een avondcursus gevolgd hoor.

Waren de leraren ook streng, sloegen ze ook kinderen?

Nee, ik zat bij meester Noorda en juffrouw van der Schaap.

Zat u naast school ook op een sport of muzieklles?

Ja, ik zat op gymnastiek in Leeuwarden, gymnastiek vereniging Leeuwarden. En toen later ging ik op ritmisch gymnastiek. En dat accordeerde niet, want gymnastiek is strak en ritmisch is soepel, en dat vond ik mooier. En toen heb ik op een gegeven moment gymnastiek laten vallen. En toen ben ik nog hier op de nieuwbouwt geweest, dat was een soort ballet. En dat is ook allemaal strak en ik hou meer van soepel. En dat ritmisch heb ik jaren gedaan, zelfs in mijn trouwen nog.

En ook op muzieklles?

Ja, maar dat was niet een succes. Ik zong en speelde blokfluit, maar dat was niets voor mij. Ik mag wel heel graag zingen, ik heb altijd in een koor gezeten.

Als u iets fout deed op school kreeg u dan strenge straffen?

Nee, het was wel eens zo dat je 10 keer iets moest opschrijven.

Opleiding

Wat voor opleiding deed u na de basisschool, of heeft u geen opleiding gedaan?

Ja, ik heb toen de avondcursus gevolgd van de mavo toen. Maar toen kwam ik dus eerst bij twee mevrouwen te werken. Als morgenmeisje, en toen kwam er een vacature vrij bij Biegel achter aan de Nieuwestad, dat was een drogisterij. En dat vond ik prachtig. Daar heb ik een paar jaar gewerkt, maar toen werd mijn moeder ziek, want toen werd mijn jongste broertje geboren. En toen kreeg mijn moeder nierbekkenontsteking, maar ik was de oudste en toen moest ik weer in huis. En dat heb ik heel jammer toen gevonden, toen ben ik nog een paar jaar thuis geweest om mijn moeder te helpen en mijn broertje te verzorgen. En toen kon je helemaal niet meer in de winkel aan het werk komen, toen heb ik nog even in het huishouden gewerkt. En toen kwam er een vacature vrij bij Kok op de Voorstreek dat was een manufacturen zaak. Die was eerst op de Put. Van de huishoudschool gingen ze daar naartoe om dingen voor school op te halen. En daar heb ik een hele tijd gewerkt, acht jaar. Dat vond ik ook prachtig.

Puberteit

Heeft u erge dingen in de puberteit meegemaakt?

Ja de oorlog. Dat heb ik heel erg gevonden. Want ik weet nog wel dat mijn moeder toen in verwachting was van mijn oudste broer, en toen kwam ik van school, dat was hier ergens bij een katholieke school dat was even als nood. Toen ik daar weg kwam, toen zei mijn buurjongen: Minnie ze hebben je vader opgepakt. Want die werkte bij de ondergrondse, die werkte dus op het vliegveld. Toen hadden ze hem meegenomen, die werd toen getransporteerd naar Duitsland. En toen 's nachts is mijn oudste broer geboren, 15 februari. Dus bijna aan het eind van de oorlog, toen was mijn vader daar nog 4 maanden. Maar mijn moeder had een kennis en die sprak een beetje Duits. Toen zaten wij op de Nieuwestad, daar was het Burmania huis, en daar waren allemaal Duitsers die daar in zaten. En dan ging die mevrouw mee en dan ging ik ook mee. Toen kreeg mijn moeder een brief en die stuurde ze op, en we lagen 's morgens in bed. M'n moeder in het midden en m'n zusje en ik allebei aan een kant. Het was 6 uur 's morgens tik tik tik toen zei mijn moeder: Wie is daar? Ja ik ben Rikus (mijn vader). Hij was gevlucht, die brief heeft hij dus nooit ontvangen. Toen was mijn broer al 4 maanden. Dus de oorlog hoop ik nooit meer mee te maken. Er was toen niks, niets aan brandstof enzo. En mijn moeder had als kind zijnde tbc gehad. Dus die kreeg bonnen voor extra voeding, maar de buurman haalde dan weer ergens kolen vandaan. Ik heb zelf wel eens bij de boeren om kolen en melk gevraagd, toen ruilde mijn moeder de bonnen voor extra voeding in voor kolen.

Hoe oud was u toen in de oorlog?

Ik was toen de oorlog uitbrak 5 jaar en 10 jaar toen hij afgelopen was.

Welke muziek luisterde u veel in de puberteit?

Ik ben een grote liefhebber van muziek geweest. Ik heb zelf altijd sopraan gezongen

in een koor. Ik ben heel druk, maar m'n vader zei: geef ze een boek dan worden ze rustig. Ik mag heel graag lezen, ik ben ook altijd lid van de bibliotheek geweest. En zingen, ik mag ook graag wat doen, wat knutselen.

Wat deed u in u vrije tijd?

Ja eigenlijk alles wel. Je moest toen, als je uit school kwam, moest je eerst zoveel toeren breien. Dat was toen zo, en daarna mocht je spelen. We speelden altijd buiten. Wij hadden een heel klein kamertje, in die hoek had m'n zusje haar speelhoek en in die hoek had ik m'n speelhoek. Daar stonden dan meubeltjes die mijn vader toen maakte. Mijn vader ging toen ook wel vaak weg, bijvoorbeeld Sinterklaas avond. En toen een half uur later werd er gebeld of geklopt, en toen stond mijn vader voor de deur. Maar dat wisten wij niet, hij speelde Sinterklaas. En dan moesten we elk op een knie, hij had alle tijd want hij was alleen maar bij ons. En dan ging hij weg, hij wist ook alles van ons. Wij hebben het nooit geweten, maar hij had ook een echt pak aan. En dat huurde hij dan.

Maar dacht u dan niet waar is mijn vader?

Ja, maar op het moment niet eens zo zeer. En dan ging hij weg, en toen een goed half uur drie kwartier later kwam mijn vader thuis, en toen zeiden wij: papa, Sinterklaas is geweest. En wij allebei, mijn zusje en ik, hebben het nooit geweten. Mijn man was ook iemand van Kerst, Sinterklaas, Oud en Nieuw, dat waren ook mijn man zijn hoogtijdagen.

Ging u ook naar de kerk, hoe vaak?

Ja, wij gingen altijd naar zondagschool vroeger. Ik kom altijd in het Leger des Heils.

Hoe vaak in de week ging u dan naar de kerk?

Iedere zondag morgen.

Latere periode

Woonde u na uw opleiding ook in Leeuwarden?

Ja, ik heb altijd in Leeuwarden gewoond. Ik ben geboren op de Ruitersweg en toen heb ik er 10 jaar gewoond. Toen ben ik verhuisd, toen hadden we 2 kinderen, naar de Wilmorreel straat daar heb ik 9 jaar gewoond. Dus heel dicht bij mijn ouders, maar die straat heeft mij nooit aangetrokken. Ik ging daar altijd langs achter de kinderwagen, ik zat altijd met mijn hakjes in de steentjes. En toen kwam mijn man thuis, toen zouden we daar al weg. Toen konden we een flat daar in de Leendert Sinnema state krijgen. Dat was toen net nieuw. Dat leek me prachtig, want we hadden een oud huisje. En die flats stonden er nog niet zo lang. Ik denk nou prachtig, en toen kwam mijn man thuis hij zij er staat een woning leeg in de Willem Loréstraat. En ik denk oh nee, ik dacht daar heb ik helemaal geen zin in. Maar hij zei ik ga er toch maar eens achteraan, dus die liet zich inschrijven. Ja en toen kregen we het niet. ik dacht op het moment zal ik het verscheuren, maar later was het goed want toen kwam ik in verwachting te raken van mijn jongste die kwam 13 jaar na. Ja en toen was het al mooi dat je een beneden woning had, en die Leendert Sinnema was 3 hoog. Toen is mijn jongste dochter geboren. *Hoeveel kinderen heeft u?* Drie kinderen, 2 dochters en 1 zoon.

Heeft u echt de jaren zestig mentaliteit gehad?

De flower power? Nou nee, ik heb het wel meegemaakt. Maar dat was niets voor mij. Ik mocht heel graag dansen enzo, dat vond ik schitterend. Maar niet die mentaliteit. Ik hou ook niet van aan een bar te zitten, ik moet ergens gezellig aan een tafeltje zitten. Aan een bar vind ik niks aan.

Als u ouders terug zouden komen in deze tijd, wat zouden ze dan zeggen?

Oh nou ja. M'n ouders zouden het dan niet meer weten. Ja daar denk ik vaak aan. Mijn moeder had Alzheimer en dat is heel erg. Ik heb ook wel eens gedacht, iedere dag, ik kom natuurlijk ook dichterbij. Nou dan was ik aan het wandelen en dan liepen we zo bij het Vliet langs. Dan zei ze zo van nou: ik spring erin hoor. Ik heb vaak gedacht, vandaag krijg ik een telefoontje van dan is ze er niet meer. Ze is gewoon in haar slaap overleden. Maar ik zei ook wel je kunt beter 10 benen hebben dan 10 benen breken als Alzheimer. Ik kwam er ook wel eens in en dan zei ze: dag zuster! Ja dat doet zeer hoor. En toen was mijn moeder overleden, toen was ik soms 4 keer op een dag thuis. En mijn man zijn voetbal was afgelast. En toen waren er kennissen die woonden in Grou. En die hadden een soort museumpje met stenen enzo, die had het zo vaak gevraagd. En toen zeiden we zullen we daar even naar toe? Ik zei ja. En dan gingen we dan na het voetballen naar mijn ouders. En toen kwamen we daar, mijn dochter wist niet eens waar we waren. En toen zei ze: ach jullie kunnen hier ook nog wel even een boterham eten, wij zeiden: waarom ook niet. En dan gaan we later nog wel even naar mijn ouders. En dan komen we om half 8 de straat in rijden, toen stond mijn dochter buiten. Toen was mijn moeder overleden. En dat heb ik echt heel erg gevonden. Altijd thuis, 4 keer per dag, en precies die middag niet. Toen ik thuis kwam met mijn man was ze al weggehaald. Ja daar heb ik heel veel verdriet van gehad. Maar ja dan ben je er niet en dan gebeurt het toch.

Wat zou u terug willen uit de jaren 60?

Ja nou. Ik zou niet eens.. ik heb een fantastische jeugd gehad. Nou ik zou niet zeggen dit wil ik terug hebben ofzo.

Conclusie

Ik vond het interviewen heel leuk, omdat ik het nog nooit eerder had gedaan. En je moest het met een wildvreemd persoon doen, dus het was wel spannend! En je moest van tevoren ook nog bellen.

Het interview verliep goed, alleen ze had foto's klaar gelegd maar die had ze meegenomen naar een vriendin en daar laten liggen. In haar jeugd kon je alleen maar buiten spelen, en wij kunnen meer met computerspelletjes doen. En wij hebben allemaal een tv dat hadden hun vroeger niet. Ze hadden toen ook nog geen auto's, motors en dat soort dingen, en dat hebben wij allemaal wel!

25. Hannie Stuiver (1952)

Interview door: Leonie Dekens, leerling Piter Jelles Aldlân

Introductie

Hannie Stuiver is geboren te Leeuwarden in 1952. Zij heeft op verschillende plaatsen in Leeuwarden gewoond, zoals: Cambuurplein, Gerard Doustraat, Landbuurt, Oldegalileen en het Vliet. Zij heeft 1 zus, 2 jongere zusjes en 2 jongere broertjes. Haar moeder was kantoren schoonmaakster in de avonduren. Haar vader was afgekeurd, hij kon niet meer werken. Hannie ging naar basisschool Menno Van Coehoorn en middelbare school de Vijverschool.

Familie

Hannie Stuiver had een grote familie, zij had 1 zus (die een jaar ouder dan haar is), 2 jongere zusjes en 2 jongere broertjes. Haar moeder was kantoren schoonmaakster in de avonduren. Haar vader kon niet meer werken, omdat hij was afgekeurd. Ze moesten dus met zijn achten leven van haar moeders inkomen. Daarom konden ze niet altijd alles doen, wat ze allemaal wouden. Hannie heeft op verschillende plaatsen in Leeuwarden gewoond. Hannie had natuurlijk ook wel eens ruzie met haar zussen en broertjes, maar toch hadden ze een goede band met elkaar. De vader en moeder van Hannie, daar had ze ook een goede band mee.

Vrienden

Hannie werd niet gepest in haar jeugd. Ze had best wel veel vrienden, waar ze dan ook wel eens mee speelde. Haar beste vriendin was Joke Prosée, maar die is al overleden. Joke en Hannie hebben niet altijd contact gehouden. Ze hadden eerst een

hee tijd geen contact meer, maar toen ze elkaar later weer eens tegenkwamen, hebben ze weer contact gezocht. Hannie had graag willen weten hoe het met haar klasgenootjes was, dus heeft ze een reünie georganiseerd met nog een paar andere mensen, maar daar leest u later over.

School

Hannie zat op basisschool de Menno van Coehoorn. Daar ging ze graag naar toe. Een paar juffen en meesters van haar school waren Meester Rypma, Juf Sluiter, Juf Schaafsma, Meester Dauma en meester Wagenaar. Na de basisschool ging ze naar de middelbare school de Vijverschool, daar heeft ze een jaar opgezeten en toen ging ze naar de Huishoudschool. Daar leerde ze te koken en voor haar familie te zorgen.

Beroep

Toen Hannie de huishoudsschool had gedaan, ging ze werken in een winkel. Dat vond ze wel leuk, maar ze had liever doorgeleerd. Maar de school die ze toen deed was eigenlijk iets te moeilijk.

Verkering

Hannie Stuiver haar grootste liefde dat is een groot raadsel.

Vrije tijd

Hannie had natuurlijk veel vrije tijd toen ze een kind was. Ze speelde daarom ook erg graag buiten, dat was eigenlijk het allerliefste wat ze deed. Speelde dan voor bij haar in de straat en bij speeltuinvereniging Dinselinde. Ze luisterde ook graag naar muziek, het liefst luisterde ze altijd naar Elvis Presley. Ze sportte ook, ze deed aan korfbal. Ze had graag nog veel meer dingen gedaan, maar omdat ze met hun achten waren, kon dat niet altijd.

De boot

Als het weekend was ging Hannie met haar familie een weekendje met de boot weg, Het was niet echt een heel groot bootje maar ze konden er wel met zijn achten op en

bleven er slapen. Haar vriendinnen mochten niet op de boot, het was alleen voor haar en haar familie.

De reünie

Hannie heeft in oktober een reünie georganiseerd met nog een paar andere mensen, dat vond ze echt heel leuk om te doen. Eén persoon konden ze niet vinden, die was van de aardbodem verdwenen. Er waren natuurlijk ook al een paar overleden, de rest was er allemaal! Ze hebben er wel 2 jaar over gedaan om iedereen weer te vinden.

Mijn conclusie

Ik vond het een super leuk interview om te doen, wij hebben voldoende informatie gekregen en een kopje thee. Er viel mij eigenlijk niks raars op aan het interview. Er is natuurlijk veel veranderd, wij hebben mobieltjes enzo. Hun speelden eigenlijk altijd buiten. Maar als ik in die tijd leefde, had ik het ook wel overleefd.